

- 5) Parmenides "Hakikat Yolu" isimli eserinde her şeyin temelinde olduğunu savunduğu "Bir"i şöyle tarif eder: "Tekdir, hareketsizdir, sonsuzdur. Hep aynıdır, ne ise tümüyle odur, değişmez."

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşe ters düşer?

- A) Varlıktaki değişim bir yanılısamadır.
B) Her şey bir oluş içindedir.
C) Var olan her şeyin temelinde sürekli değişen bir varlık vardır.
D) Evrenin özü sonsuza dek aynı kalacaktır.
E) Varlıkta bir düzen ve aynılık vardır.

- 6) Sofistler aşırı şüpheciler olan bir grup gezgin filozoftur. Bu grubun en ünlü temsilcisi olan Protagoras'a göre, insanın bilgi yetileri yani duyuları, deneyleri ve aklı, bilgiyi elde etmede kesin olarak yetersiz olduğundan sadece "sanı"larımız olabilir. "Sanı" bilgiden veya doğrudan farklı olarak "doğru olduğunu sandığımız" veya "bize doğru gibi görünen" şeydir. Bundan dolayı bir sanı, başka bir sanı ile aynı değerdedir. Protagoras'ın ünlü sözü ile "insan her şeyin ölçüsüdür."

Buna göre, Protagoras'ın aşağıdaki yargılardan hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Sanıların düzeltilmesi ile doğru bilgiye ulaşılabılır.
B) Herkes için geçerli olan mutlak bir bilgiye ulaşılamaz.
C) Doğru bilgi, doğruluğu açık ve seçik olan bilgidir.
D) İnsanın doğru olduğunu sandığı şey zihninde doğuştan vardır.
E) Duyular ve deneyimler, akli harekete geçiren sanıları sağlar.

- 7) Sokrates "Hiçkimse bilerek kötülük yapmaz, kötülük bilgi eksikliğinden kaynaklanır." der. Ahlaki doğruların insanın ruhunda gizli olarak bulunduğu inandır. Bu bilgiyi elde etmek ahlaklılığın en önemli adımını teşkil eder. Bilgi insanı erdemli kıldığı gibi, erdemli davranmak da insanı mutlu eder. O halde bilgi, en büyük mutluluktur.

Parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Ahlaki davranışta amaç haz elde etmektir.
B) Ahlaki doğruları insan kendisi oluşturur.
C) İnsan, özgür olduğu sürece mutlu olur.
D) Ahlaklı davranış doğru bilgiye sahip olmakla mümkündür.
E) İyi niyete dayanan ve bilgiden kaynaklanan her eylem ahlaklıdır.

- 8) Bilginin doğuştan akılda bulunduğunu savunan birçok filozof gibi, Platon'da değişen dünyanın duyularla elde edilen bilgisini sallantılı görüp küçümser. Duyular yanıltıcıdır. Duyusal bilgi ancak bir "sanı" olabilir, bilgi olamaz. Bu bilgiler (sanı) gerçek varlıkların bilgisi olmadığı gibi bilimin temelinde de yer alamazlar.

Platon'un bu açıklamasına dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilgi deneyim öncesi değildir.
B) Duyulardan gelen bilgiler yanıltıcıdır.
C) Bütün bilgilerin kaynağı deneyimlerdir.
D) Bilimin temelinde yanıltıcı sanılar bulunamaz.
E) Değişen dünyada doğru bilgi elde edilemez.

- 9) Aristoteles'e göre, maddesiz form, formsuz madde olmaz. Her ikisi birbirinden ayrı yerlerde varolmayıp içiçedirler. Biz varlıkları formları sayesinde algılarız. Form maddeye verilen biçimdir, surettir. O halde çevremizde gördüğümüz tek tek tüm nesnelere form kazanmış maddelerdir ve gerçeklerdir.

Buna göre Aristoteles'in varlık anlayışı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varlıklar ancak sezgi ile kavranır.
B) Tek tek nesnelere gerçek varlıktır.
C) Madde zihnin gölgesi olan varlıktır.
D) Form, idealar aleminden yansıyarak görünür kılınmıştır.
E) Form ve madde soyut niteliktedir.

- 1) Doğa filozofları varlığı ele alarak, "Evrenin ana maddesi nedir?" sorusuna cevap vermeye çalışmışlardır. Bütün cevap denemeleri, doğadaki düzensiz görünüşlerin ardındaki değişmez ve tek olan şeyi göstermeye yöneliktir. Thales, Anaximenes ve Anaximandros gibi Yunanlı Doğa filozofları büyüünün egemen olduğu bir ortamda, dinin ve mitolojinin etkisinde kalmadan, dünyayı gözlemleyerek anlamaya çalışmışlardır.

Buna göre, Doğa filozofları için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Dinsel dogmalar doğrultusunda sistemlerini oluşturdukları
B) Kendilerinden önceki bilimsel çalışmalardan yararlandıkları
C) Doğaüstü açıklamaları dikkate almadan varolana yöneldikleri
D) Yaşadıkları dönemin genel anlayışından kurtulamadıkları
E) Değişime kapalı olan statik bir bilgi anlayışına sahip oldukları

- 2) Evreni açıklamaya çalışan Anaximandros onun meydana geldiği kaynağın apeiron (sonsuz) olduğunu savunur. Bu sonsuz yani apeiron, belirsiz bir maddedir, içinde çeşitli karşıtlar bulunur (soğuk ve sıcak, kuru ve yaş gibi.) Bu karşıtlar ancak ortaya çıktığı zaman birbirinden ayrılır. Her doğum karşıtların ayrılışı, her ölüm karşıtların sonsuzda birleşmesidir.

Anaximandros'un bu görüşü aşağıdaki fikirlerden hangisine daha yakındır?

- A) Asıl olan idealar evrenidir, içinde yaşadığımız bu evren onun yansımasıdır.
B) Evreni var eden bir ana madde vardır ve bilinemez.
C) Varlığın ana maddesi sayıları sonsuz olan atomlardır.
D) Ana madde tek değildir, birden çoktur.
E) Her şey kendi karşıtını içinde taşır.

- 3) Empedokles'e göre varlık, her şeyin özü ve temel olan temel maddelerin (hava, su, ateş, toprak) bir karışımı; yokluk ise bunların dağılmasıdır. Evrende var olan her şey, bu dört temel ögenin farklı oranlarda karışmasından oluşmuştur.

Buna göre Empedokles için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Varlığın meydana geldiği ana madde konusunda görüş bildirdiği
B) Varlığı bir değişim süreciyle açıkladığı
C) Var olmayı birleşme, yok olmayı çözülme olarak gördüğü
D) Her varlığın temelinde ilahi bir kaynak olduğuna inandığı
E) Birden fazla ana maddeyi evrenin özü saydığı

- 4) Evrende hep aynı kalan hiçbir şey yoktur. Evren sürekli hareket halindedir. Bir çocuğun dama taşı sürmesi gibi sürekli oynar. Aynı ırmaklara girenlerin üstüne hep başka sular akar, aynı ırmağa giren aynı insan bile her ırmağa girişinde aslında başka bir insandır. Yani ne ben ne de ırmak aynı değildir.

Herakleitos bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Varlık sürekli bir değişim, akış ve oluş halindedir.
B) Varlık değişmez fikirlerden oluşmuştur.
C) Evrende var olan her şey insan düşüncesine bağlıdır.
D) Evrendeki değişme tamamen duyu verilerinin aldatmacısıdır.
E) Varlık madde ve ruhtan meydana gelmiştir.

- 5) Sofistler herkesin dünyasının kendine özel ve başkalarından farklı olduğunu düşünmüştür. Onlara göre herkesin kendi özel dünyasına en uygun ne ise kendi dünyası için doğru olan odur. Aynı havada siz üşüseniz de bir başkası üşümez. Hava size göre soğuk, öbürüne göre değildir. Hava ya sıcak ya soğuk olamaz. Doğrular referans alınan evrene göre değerlendirilir.

Bu parçadaki düşünceye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğru bilgiye akıl yoluyla ulaşılabilir.
B) Mutlak bilgi mümkündür.
C) Doğru bilgiyi sorgulamadan elde edemeyiz.
D) Bilgi görecelidir, kişiden kişiye göre değişir.
E) Doğru bilgiye ulaşmak için insanları tanımalıyız.

- 6) Protagoras'a göre, bilgilerimiz algılarımıza dayalıdır ve duyu organları ile elde edilir. Duyu organlarımızla elde edilen bu algılar, şartlara göre kişiden kişiye değişir. Bu nedenle tümel gerçekler, herkes için genel geçer prensipler ve bilgiler yoktur.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi parçadaki düşünceye ters düşer?

- A) İnsan her şeyin ölçüsüdür.
B) Bilgi herkese göre farklıdır.
C) Genel-geçer doğru bilgi olanaksızdır.
D) Doğru bilgiler insan aklında doğuştandır.
E) Bir bilgi hem doğru hem yanlış olabilir.

- 7) Sokrates, bilgi anlayışını ebe olan annesinden hareketle belirlemiştir. Ona göre, "Öğretmen öğrencisine yeni bir şey öğretmez, zaten zihninde varolan bilgilerin açığa çıkmasında yardımcı olur. Yani zihninde olan bilgileri uyandırır, gün ışığına çıkarır, hatırlatır. Bizim tüm bilgilerimiz doğuştan aklımızda vardır."

Bu yaklaşımın aşağıdaki yargılardan hangisine uygun olduğu söylenebilir?

- A) Doğru bilgi, kişiden kişiye değişir.
B) Doğru bilgiye akılla ulaşılır.
C) Doğru bilgiye deneyimlerle ulaşılır.
D) Doğru bilgi olguların bilgisidir.
E) Doğru bilgiye duyuyla ulaşılır.

- 8) Platon'a göre gözümüzle gördüğümüz bir dağ gerçek bir dağ değil, dağ ideasının bir kopyasıdır. Bu nedenle duyuyla elde ettiğimiz bilgiler, doğru bilgi değil, sanılardır. Gerçek varlık olan ideaların bilgisine ancak akılla ulaşılır.

Platon'un bu düşüncesinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Akıl verdiği bilgi kesin ve doğru bilgidir.
B) Bilgi deneyle aklın ürünüdür.
C) Doğru bilginin tek kaynağı duylardır.
D) Genel-geçer, doğru bilgi olanaksızdır.
E) Sadece somut olanlar bilinebilir, nesnelere özü bilinemez.

- 9) Aristoteles madde form analizini bireysel insan varlığına da uygulamıştır. Ona göre, insan da madde ve formdan meydana gelir. İnsanın maddesi, insan vücudunun kendilerinden meydana geldiği kimyasal cisimler yani, et ve kemiktir. Bu maddi öğeler, tüm canlılarda bulunur. İnsanın formu ise, insanın hisseden ve düşünen canlı bir varlık haline dönüştürüldüğü her şeydir. İnsanın formu, insanın önce bitkilerle, ikinci olarak hayvanlarla paylaştığı her şeyden ve nihayet onu hayvanlardan ayıran düşünme vb. özelliklerden meydana gelir.

Parçaya dayanılarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

- A) Varolan her varlık madde ve formdan oluşur.
B) İnsanı oluşturan maddi öğeler tüm canlılarda ortaktır.
C) İnsanın formu, onun manevi yaşantısını oluşturan her şeydir.
D) Maddi öğe forma göre daha üstün bir yapıya sahiptir.
E) Zihinsel etkinlik insanın en belirleyici özelliğidir.

- 1) Varlığı inceleyen doğa filozofları evrenin ve varlığın temelinde bulunan gerçekliğe arkhe (ilk varlık) demişlerdir. Fakat her filozof kendisine göre bir ana madde kabul etmiş ve doğada hüküm süren değişim ve oluşumları bu gerçekliğe dayandırarak açıklamaya çalışmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğa filozoflarının benimsediği ortak bir yargı olabilir?

- A) Evren ve evrendeki oluşumlar Tanrı'nın eseridir.
B) Gerçeklik mutlak ve insanlar tarafından kavranabilir.
C) Evren, ana maddelerden birinin değişmekte olan halidir.
D) Evrende bilik yoktur ve değişimden söz edilemez.
E) Varlıkta bir değişimden ve oluş sürecinden söz edilemez.

- 2) "Her şeyin temelinde bölünmez, değişmez, ilksiz ve sonsuz bir hareket içinde bulunan ve birbirlerinden sadece biçim, hacim, durum ve düzen bakımından farklı olan atomlar vardır." **Demokritos'a ait bu açıklamada felsefenin aşağıdaki sorularından hangisine yanıt verilmektedir?**

- A) Varlığın ana maddesi nedir?
B) Varlık algılandığı gibi midir?
C) İnsan varlığı tam olarak bilebilir mi?
D) İnsan varlığının yapısını deneylerle açıklayabilir mi?
E) Evrende sürekli bir hareket ve değişim mi vardır?

- 3) Ünlü Yunan düşünürü Empedokles'e göre, ateşin sıcaklığı, havanın soğukluğu, suyun ıslaklığı ve toprağın kuruluğu insan organizmasında belli ölçülerle birleşerek insanda sağlık, zeka, eğitim vb. gibi çeşitli olanaklara neden olurlar.

Buna göre Empedokles aşağıdakilerden hangisini savunur?

- A) İnsan dört ana maddenin birleşmesiyle olanaklara sahip olur.
B) Bir organizma olan insan kendi kendini vareder.
C) İnsanda çeşitli özelliklerin varolmasının nedeni ilahi bir güçtür.
D) Toplumsal yaşamda gelişen insan kendi değerlerini kendisi yaratır.
E) En büyük erdem insan olmayı öğrenmektir.

- 4) Herakleitos, her şeyin bir akış durumunda olduğunu, sürekli değişime uğradığını söyler. Hiçbir şey kalıcı değildir. "Bir insan için aynı ırmağa iki kez girmek imkansızdır. Çünkü ırmağa bir kere daha girdiğimde hem dere akıp gitmiştir, bu yüzden aynı değildir hem de ben değişmişimdir."

Herakleitos'un bu açıklaması aşağıdaki yargılardan hangisine uygundur?

- A) Her şey sürekli bir oluş halindedir.
B) Varolan her şey bilinçten bağımsız olarak vardır.
C) Evrendeki değişim sadece bir yanılsamadır.
D) Madde, diyalektik olarak değişir varlıkları oluşturur.
E) Varlıktaki değişim gelip geçicidir.

- 5) Varlığın var olup olmadığı problemi üzerine ilk görüşler, Çin felsefesindeki Taoizm'de görülür. Bu felsefeye göre, bütün varlıklar Tao'ya sıkı sıkıya bağlıdır. Toa ise her şeyi kuşatan ve mutlak varlık olandır, her şeyin başlangıcıdır. Tao, insan için bilinemez belirlenemez olandır. Bu nedenle insan varlık hakkında tam bir fikir verme gücüne sahip değildir, çünkü her şey bir yanılsamadır.

Buna göre, Taoculuk aşağıdaki yargılardan hangisini savunmaktadır?

- A) Varlık bilinmeyeceğinden, varlık yoktur.
B) Evrenin temeli sürekli bir değişim ve oluşuma dayanır.
C) Gerçek varlıklar, maddi olmayan dünyaya ait değişmeyen özlerdir.
D) Dünya maddedir, madde ise cisimdir.
E) Doğal dünya, tinin gelişim sürecinde bir aşamadır.

MÖ. 6. YÜZYIL - MS. 2. YÜZYIL FELSEFESİ

- 6) Sofist filozoflardan Protagoras'a göre, bir bilgi başka bir bilgiden daha doğru olmayabilir ancak daha yararlı olabilir. Yararlı bilgileri olan insanlar bilgedir. Dolayısıyla başkalarını yetiştirebilecek yetkinliktedirler.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Protagoras'ın görüşünü desteklemektedir?

- A) Doğru bilgi, gerçeğe uygun olan bilgidir.
- B) Doğruluğun ölçütü uygulamada gösterilen faydadır.
- C) Doğru bilgi, aklın ilkelerine, mantığa uygun olan bilgidir.
- D) Doğruyu duyu yaşantıları değil sezgi verir.
- E) Doğruya ulaşmada akıl ve deney tamamlayıcı iki unsurdur.

- 7) Sokrates, çarşıda pazarda dolaşır, insanlarla konuşur, onlardan hayatlarının anlam ve amaçlarını düşünebilmelerini isterdi. Sokrates, hayata yol gösteren değer ve ölçülere körükörüne inanmıyıp bunların akılla temellendirilmesi gerektiğini savunurdu.

Buna göre Sokrates ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ahlak, üzerinde durduğu başlıca konulardan biridir.
- B) Doğmatik bir düşünce yargısına karşı çıkar.
- C) Toplumsal değerlerin anlamsızlığı üzerinde durur.
- D) İnsani değerlerle ilgili bir felsefe kurmuştur.
- E) Var olana karşı sorgulayıcı bir tutuma sahiptir.

- 8) Platon'un ahlakı bir toplumsallık ahlakıdır. O'na göre, toplum dışında mutluluk yoktur. Bu durum insanın doğal güçsüzlüğünden doğmuştur. Devlet insanın güçsüzlüğünü ortadan kaldıran kurumdur. İnsan ancak toplum içinde varlığını sürdürebilir. Tek başına yaşam, insanın gücünü aşar. En ilkel gereksinimlerini bile karşılayamayan bu insan doğası, her anlamda toplumsallığa mahkumdur.

Parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

- A) Ancak bir düzen içinde, toplum olarak yaşayan insan mutlu olur.
- B) İnsan özgür olmadan ahlaklı davranamaz.
- C) Herkesin ahlaklı olması mümkün değildir.
- D) İnsanın uyması gereken bir ahlak yasası olmamalıdır.
- E) Bireyler davranışlarında aşırıya kaçmazsa mutlu olur.

- 9) Aritoteles'e göre, mutluluk, dış koşullarda değil, daha çok iç koşullarda aranmalıdır. İnsan kendi gayreti ile mutluluğa ulaşabilir. Erdemli olma, insanın doğasındaki bir eğilimdir. Ancak erdemli olmayı gerçekleştirecek olan yeti "akıl"dır.

Buna göre mutluluğun koşulu, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal yaşantıya ayak uydurmak
- B) İyi bir devlet yönetimi altında yaşamak
- C) İstekleri aklın klavuzluğunda gerçekleştirmek
- D) Toplumsal değerleri gözardı etmek
- E) Hazları bir yana bırakarak yaşamak

- 1) İlk Yunan filozofları, dış dünyada bulunan bunca çeşit varlığın nereden geldiğini, ne olduğunu, doğada yaşanan bunca değişimin nasıl gerçekleştiğini merak etmişlerdi.

Buna göre ilk Yunan filozoflarının yaşadıkları merakın temelinde aşağıdakilerden hangisi yer alır?

- A) Evrendeki varlıkların kendiliğinden oluşmayıp ardında bir nedenin olacağı düşüncesi
B) Geçici olduğu bilinen yaşamın nasıl anlamlandırılabilceğinin araştırılması
C) İnsanın tarihsel süreç içinde kültürel olarak nasıl değiştiğini saptama isteği
D) Yaşamı pratik olarak kolaylaştıracak teknikler geliştirme ihtiyacı
E) Herkes için geçerli doğruların olup olamayacağına anlama çabası

- 2) Demokritos'a göre varlık atomlardan meydana gelmiştir. Atomlar sonsuz sayıda ve sonsuz küçüklüktedir; daha küçük parçalara ayrılmaz. Atomlar arasında büyüklük ve biçim farkı görülür; onların düz, yuvarlak, çıkıntılı vb. şekilleri vardır. Atomlar baştan beri boşlukta bulunurlar ve farklı hızlarda düşerler. Bu düşmede büyük olanlar küçüklere çarparak onların yönlerini değiştirirler. Böylece sonsuz bir vurma ve çarpma dizisi başlar. Etrafımızda gördüğümüz her şey bu çarpmaların ürünüdür.

Demokritos'un bu görüşünden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Evrendeki her şeyin maddenin şekil almış bir görüntüsü olduğuna
B) Varlığın meydana getiren şeyin atom olduğuna
C) Atomların çarpma hareketlerinin evreni oluşturduğuna
D) Atomların düşüncelerden meydana geldiğine
E) Boşlukta bulunan atomların fiziksel bakımdan farklı olduğuna

- 3) Antik Dönem'de doğa filozoflarının temel uğraşı alanı, insandan çok doğanın ve evrenin yapısının ne olduğunu kavramaya çalışmaktı. Bunlardan biri olan Anaksimenes, havanın yoğunlaşması veya gevşemesinin nesnelere oluşturduğunu, genişleme veya gevşeme ateşin; yoğunlaşma ile rüzgar ve bulutların, bulutlardan da su, sudan toprak, buharın yoğunlaşmasından taşların vb. meydana geldiği tezini ileri sürmüştür.

Buna göre Anaksimenes, hangi varlık probleminin yanıtını bulmaya çalışmıştır?

- A) Varlığın var olup olmadığı
B) İdeal varlığın ne olduğu
C) Varlığın ana maddesinin ne olduğu
D) Evrenin sonsuz olup olmadığı
E) Varlığın bilinip bilinemeyeceği

- 4) Herakleitos, değişen şeylerin altında bulunan ve kendisi değişmeyen bir ana madde anlayışına karşı çıkar. Ona göre, asıl var olan değişmenin kendisidir. Ana madde olarak da sürekli değişme içinde olan ateşi kabul eder. Her şey ateş gibi sürekli değişim içindedir. Değişmeyen tek şey ise, değişmenin kendisine göre meydana geldiği yasadır. Bu yasaya da "logos" adını verir. Bu yasa gereğince ateş; buhar, su, toprak haline gelir ve yine toprak, su buhar ve ateşe geri döner. **Herakleitos, bu görüşüyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?**

- A) İçinde yaşadığımız evren gerçeklikten yoksundur.
B) Varlığın değişmeyen bir ana maddesi vardır.
C) Bütün varlıklar cisimlerin birleşmesinden oluşmuştur.
D) Varlık bir oluş süreci olarak görülmelidir.
E) Evrendeki değişme mekanik bir değişmedir.

- 5) Varlığın var olup olmadığı problemi üzerine ilk görüşler, Çin felsefesindeki Taoizm'de görülür. Bu felsefeye göre, bütün varlıklar Tao'ya sıkı sıkıya bağlıdır. Tao ise her şeyi kuşatan, mutlak bir varlıktır. Fakat Tao insan tarafından bilinemez, belirlenemez. Bu nedenle varlık bir yanılsamadır. Varlık yoktur, Tao vardır.

Buna göre varlığın var olup olmadığı probleminde Taoculuk'un temel görüşü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Varlık var olmadığından bilinemez.
B) Zihin ve duyular yoluyla varlık algılanabilir.
C) Varlık insan bilinci dışında nesnel bir gerçekliğe sahiptir.
D) Maddi yapıda olan atomlar varlığın ana kaynağıdır.
E) Varlık tek tek nesnelere görülebilir niteliktedir.

- 6) Protagoras "İnsan her şeyin ölçüsüdür." der. Böylece herhangi bir konuda kesin, genel-geçer bir yargı veremeyeceğimizi, herkesin düşündüğünün kendine göre doğru olduğunu, yani herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir doğru olmadığı gibi, yanlışın da olmadığını belirtir.

Buna göre, Protagoras'ın vurgulamak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hakikatın bilgisinin doğuştan geldiği
B) Doğru bilginin her insanda aynı olduğu
C) Bilgilerin, mutlak ve genel-geçer olduğu
D) Duyulardan gelen verilerin yanıltıcı olduğu
E) Doğruluğun göreceli olduğu

- 7) İnsan yaşamının kişisel, toplumsal ve ahlaki boyutunu ön plana çıkaran Sokrates, insanlara özsel bileşenlerinin ruh olduğunu, onların ruhlarına özen göstermeleri gerektiğini anlatmaya çalışmış, bu düşüncesini ifade etmek, onu eylemleriyle somutlaştırmak için de, yaz kış çıplak ayakla ve ince bir kıyafetle dolaşmıştır.

Buna göre Sokrates için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanın manevi yönünü ön plana çıkarmaya çalıştığı
B) İnsan doğasına uygun bir ahlaki ilke aradığı
C) Doğrunun ya da yanlışın belirleyicisinin insan olduğunu savunduğu
D) Ahlak probleminden ziyade bilgi prolemini ele aldığı
E) İnsanın her şeyin ölçüsü olduğunu kabul ettiği

- 8) Platon'a göre, en yüksek iyi mutluluktur, Mutluluk ise herkesin istediği şeydir. İyi ve mutluluk gerçek olan idealarda bulunur. Ancak ahlaklı yaşayış insanı mutlu eder. Bu mutlulukta en eksiksiz olarak devlette bulunur.

Bu açıklamaya dayanarak Platon'la ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Nesnel temele dayalı bir evrensel ahlak yasasını kabul etmiştir.
B) Tek tek bireylerin değil toplumun mutluluğunu göz önünde bulundurmuştur.
C) En yüksek ahlaksal yaşam amacının, ideada bulunduğunu söylemiştir.
D) Mutluluğu iyi ideasına göre tanımlamıştır.
E) Ahlakın amacının "birey"i mutlu kılmak olduğunu savunmuştur.

- 9) Aristoteles'e göre, iyiye ulaşmak için herkes kendine düşeni yapmalıdır. Burada insana özgü özellik, akıldır. İnsanın mutluluğu bu dünyada gerçekleşir. Mutluluk hazları devamlı hale getirmektir. Bunun için insan "altın orta" kuralına uymalı, yani aşırılıklardan kaçınmalıdır. Ahlaki eylemin amacı mutluluktur, bunun içinde aklımızı kullanarak aşırı davranışlarda bulunmamamız gerekir.

Buna göre Aristoteles aşağıdakilerden hangisini kabul eder?

- A) İnsanın mutluluğa erişmek için, yararına olanla olmayana ayırt etmeyi bilmesi gerektiğini
B) Tüm eylemlerinin sorumluluğunu üzerine alabilen kişinin mutlu olabileceğini
C) "İyi" ideasının bilgisinde temelini bulan davranışların insanı mutluluğa götüreceğini
D) İnsanların doğuştan varolan erdemlerini korumak için tüm güçleriyle çalışması gerektiğini
E) Mutluluğun, düşünceye dayalı ölçülü davranışlarda bulunmakla mümkün olduğunu

- 1) Bugünkü anlamıyla felsefe İyonya'da başlar. Çünkü, felsefenin cevap vermeye çalıştığı "Evrenin kaynağı ve temeli nedir?", "İnsan yaşamının anlamı ve amacı nerededir?" gibi sorulara, akla dayanarak karşılık bulmaya çalışan ilk düşünürler İyonya'da rastlanır.

Bu parçadan hareketle felsefenin doğuşunun aşağıdakilerden hangisine bağlı olduğu söylenebilir?

- A) Güçlü bir inanış sistemine
- B) Zengin bir mitolojiye
- C) Gelişmiş bir ekonomiye
- D) Her konuyla ilgilenen insana
- E) Dinsel ve mitolojik düşünceyi aşmaya

- 2) Varlıkların özünü oluşturan atomlar, sürekli devimin halindedir. Bu devinim, gücünü herhangi bir dış güçten değil, kendinden alır. Evrendeki her şey, atomların birbirleri ile çarpışması sonucunda fiziksel bir zorunluluk sonucu oluşur.

Demokritos'un bu yaklaşımı, aşağıdaki yargılardan hangisini temellendirmeye yöneliktir?

- A) Evrende hiçbir şey rastlantısal değildir.
- B) Duyular evrensel gerçeği yansıtmaktan uzaktır.
- C) Her şey Tanrısal bir gücün yönlendirmesiyle oluşur.
- D) Varlık, düşüncenin bir yansımasıdır.
- E) İlk madde olan atomun, değişik görünüşleri ile farklı nesnelere oluşmuştur.

- 3) Herakleitos'a göre evren bir yandan sürüp giden bir hareketlilik, öbür yandan da karşıt şeylerin sonu gelmez bir savaşı olarak görünür. Bu karşıtlarla, bunların arasındaki savaş olmasaydı evrende varlıklar da olmazdı. Çünkü varlık savaşa hükmeden yasanın karşıtları uzlaştırmasıyla meydana gelen uyum nedeniyle ortaya çıkmıştır. **Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Herakleitos'un bu görüşüne uygundur?**

- A) Var olan ancak hareketsiz olanıdır.
- B) Değişim ilkeleri tümevarımsal çıkarımlara bağlıdır.
- C) Evrendeki karmaşıklığa ancak şüpheyle yaklaşılabilir.
- D) Varlık, zıtlıkları barındırdığından sürekli olarak değişir.
- E) Varlıklar hep aynıdır, fakat onlara ilişkin yargılar değişir.

- 4) MÖ. 6. yüzyılda Lao - Tse tarafından kurulmuş olan Taoizm'e göre dış dünyadaki nesne ve varlıklar gerçekte var değildir. Dış dünyadaki tüm varlıklar çelişki ve karşıtlarla doludur. Bu nedenle gördüklerimiz, algıladıklarımız gerçek olmayan bir dünyanın gerçek olmayan şeyleridir.

Bu parçaya göre Taoizmin varlık konusundaki görüşleri aşağıda verilen akımlardan hangisi ile paraleldir?

- A) Varlık vardır diyen Realizmle
- B) Varlık maddedir diyen Materyalizmle
- C) Varlık yoktur diyen Nihilizmle
- D) Varlık hem madde hem ruhtur diyen Düalizmle
- E) Varlık ideadır diyen İdealizmle

- 5) Yanlış, temelsiz bilgi üzerinden iyi eylem olanaksızdır. Yalnızca bilge kişiler "iyi" bir yaşam sürerler; bu da mutluluktur. Kişiler, bilmedikleri için kötüdürler, bilseler kötü olmazlar. Aklımızın iyiye ermesi bilgi işidir. İnsan, inandıklarına ters düşen şeyler peşinde koşarak mutlu olamaz. Nasıl mutlu olunacağını bilen insan, ona ulaşmaya da çalışır.

Sokrates'in bu yaklaşımından hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Evrende olup bitenlerin anlaşılabilir olduğu
B) Etik değerlere dayalı bilgilerin subjektif olduğu
C) Mutluluğun etik değerlerden bağımsız olduğu
D) Doğru bilginin iyi eylemi ve mutluluğu getirdiği
E) Bilginin değerinin insana sağladığı yararları ölçtüğü

- 6) Platon'a göre nasıl ki gözün görmekten, kulağın duymaktan, ayağın yürümekten başka görevi yoksa, bunun gibi kölenin çalışmaktan, asker savaşmaktan, aydınının da yönetmekten başka görevi yoktur. Bunun tersi herkesin zararınadır. O halde bir toplumda aydın yönetecek, asker savaşacak, köle de çalışacaktır.

Platon'un bu görüşünden, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Toplumsal kural ve düzenler insan doğasına aykırıdır.
B) İnsanlar ancak ekonomik ve siyasal eşitlik temelinde mutlu olabilir.
C) Bireyin görevlerinden çok devletin görevlerini gerçekleştirmesi önemlidir.
D) İnsanlar için önceden belirlenmiş hak ve görevler yoktur.
E) Toplumsal düzen, her insan doğasına uygun olan işi yaptığında gerçekleşir.

- 7) Gerçekten varolan nedir? sorusuna Platon "İdealar öğretisi" ile yanıt verir. Bu öğreتيye göre gerçekten varolan idealar evrenidir. Bu dünyadaki tek tek nesnelere sadece birer görünüştür, yansımadır. Bu yaklaşım Aristoteles felsefesinde değişikliğe uğrayacak ve dış dünyadaki tek tek nesnelere gerçek varlık olarak görülecektir.

Bu açıklamaya dayanarak Aristoteles'in varlık görüşünün Platon'un varlık görüşünden farkının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Gerçeklik ile görünüşü birbirinden soyutlayarak açıklaması
B) Dış dünyadaki nesnelere ideaların modeli olarak düşünmesi
C) Duyularla algılanan nesnelere gerçekliğini reddetmesi
D) Düşünsel varlıkların dışında bir varlığı reddetmesi
E) İki evren anlayışına karşılık tek evren anlayışı ile nesnelere gerçekliğini savunması

- 8) Konfüçyüs, "İnsanları yasa ve ceza ile yönetirseniz bir daha asla yanlış yapmamaya çalışacaklardır, ancak şeref ve utanma duygularına da sahip olmayacaklardır. İnsanları erdemle ve ahlak kuralları ile yönetirseniz o zaman hem utanma duygusuna sahip olacaklar hem de doğruyu yapmaya çalışacaklardır." demiştir.

Buradan hareketle ulaşılabilecek temel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlak kurallarının en az hukuk kuralları kadar yaptırımı vardır.
B) Hukuk kurallarının ahlak kurallarına göre daha çok geçerliliği vardır.
C) Davranışları düzenlemede ahlak kuralları hukuk kurallarından daha etkilidir.
D) İnsanların davranışlarını başkalarına örnek olacak biçimde düzenlemeleri gerekir.
E) Hukuk kuralları ahlak kurallarına uygun olmalıdır.

- 1) Yunan dininde dogmalar yoktur. Tanrılar insan biçiminde tasavvur edilmiştir. Bu tanrılar insanlara emretmemektedir, onlara yalnızca önerilerde bulunmaktadır. Üstelik bu öneriler insanlara son derece yumuşak ve ikna edici bir dille iletilmektedir. Yani insan, artık tanrıların bir oyuncuğu değil, onlarla eşit konumda olan bir varlıktır.

Buna göre felsefenin Antik Yunan'da ortaya çıkması aşağıdakilerden hangisiyle alakalıdır?

- A) Kültürlerin kaynaşmasıyla
B) Demokrasinin varlığıyla
C) Ticaretin gelişmesiyle
D) Dinin eleştirilebilir yapısıyla
E) Teknik alandaki gelişmelerle

- 2) Thales, "Her şeyin kaynağı ve ana kucağı "sudur." demiştir.

Bu düşünce aşağıdaki anlamlardan hangisini içermez?

- A) Nesnelerin kaynağı tektir.
B) Nesneler arasında bir "çoklukta birlik" vardır.
C) Başında ve sonunda aynı kalan nesne yoktur.
D) Nesnelerin tümünün bir kaynağı ve sonu vardır.
E) Nesnelerin değişimi dönüşümlüdür.

- 3) Herakleitos'a göre, her varlık değişmiş ateşten ibarettir. Örneğin; ateş değişmez; kural gereği buhar, su toprak haline gelir. Sonra tekrar ateş olan aslına döner ve bu oluşum sonsuza kadar böyle devam eder. O halde varlık, düzenli bir şekilde yanıp sönen ateştir.

Herakleitos'a göre varlık aşağıdaki özelliklerden hangisine sahiptir?

- A) Varlık hem madde hem de düşüncedir.
B) Varlık, akla dayalı unsurdur.
C) Varlık düşünceye dayanır.
D) Varlık algıya dayanır.
E) Varlık bir oluştur.

- 4) Herakleitos'a göre her şey karşıtına dönüşmektedir. Evrensel oluşum, bir durumdan karşıt duruma geçiştir. Her şey karşıtıyla bir birlik halindedir. Her şeyde her ikisi vardır ve hiçbirisi yoktur.

Bu görüşle aşağıdakilerden hangisi ifade edilmek istenmiştir?

- A) Her şey karşıt niteliklerin bir birlikteliğidir.
B) Karşıtların birliği, evreni kaosa sürükler.
C) Evrendeki sürekli oluşum, düzeni olanaksızlaştırır.
D) Karşıtların savaşımı, varlıkta uyum düşüncesini yok eder.
E) Evrende karşıtlıklar olmamalıdır.

- 5) Parmenides'e göre; hareket, değişme ve çokluk düşüncesi duyu organlarının yol açtığı bir yanılsamadır. Hareketsizliğin (Bir olan'ın), bilgisine ancak akıl yoluyla ulaşılabilir. Hume'a göre; zihnin görevi duyularla elde ettiği malzemeyi işlemektir. Bütün düşüncelerimiz, en soyutları bile, izlenim temeline dayanır.

Yukarıda verilen görüşlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğruluğun ne olduğuna ilişkin farklı yaklaşım öne sürerler.
B) İnsan aklının varlığın bilgisine ulaşamayacağını savunurlar.
C) Bilginin kaynağı konusunda farklı bakış açısına sahiptirler.
D) İnsanın dışında hiçbir maddi gerçekliğin olmadığını savunurlar.
E) Bilginin yer ve zamana bağlı bir yapısının olduğunu savunurlar.

MÖ. 6. YÜZYIL - MS. 2. YÜZYIL FELSEFESİ

- 6) Sofistler, bilincin ve öznenin dış dünyaya değil; dış dünyanın bilince ve özneye bağlı olduğunu ileri sürer. Onlara göre, dış dünya ve nesnelere; insana nasıl görünüyorsa, öyledirler.

Sofistlerin bu görüşlerine dayanak olan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğruluk insanlara göre değişir.
- B) Davranışlar değişir, değerler değişmez.
- C) Düşünce doğuştandır, öğretilemez.
- D) Doğru düşünmeyi sağlayan, doğru bilgidir.
- E) Düşünme ilkeleri her zaman doğrudur.

- 7) Sofist Protagoras'a göre bilginin ölçüsü insandır. İnsanın sahip olduğu bilgi, o anki algısına bağlıdır. Ona göre rüzgâr üşüyen için soğuk, üşümeyen için ise soğuk değildir. Bu yüzden insan bilgisi görelidir.

Protagoras'ın yukarıdaki görüşünden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Sahip olduğumuz tüm bilgiler doğuştan gelir.
- B) Mutlak bilgiden söz edilemez.
- C) Her konuda olmasa da üzerinde anlaşabileceğimiz bilgiler vardır.
- D) Duyulardan kaynaklanan yanılgılar yine duyularla düzeltilir.
- E) Bizi doğru bilgiye götürecek tek şey şüpheci.

- 8) Sokrates'e göre bilgi, erdemdir. Ancak bilgisiz bir insan kötülük yapar. Erdemli bir insanın tüm davranışları bilgiyle uygunluk içindedir. Bu yüzden, en büyük erdem, insanın kendini bilmesidir.

Buna göre, Sokrates'in ahlak anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Epistemolojiyle temellendirilmiştir.
- B) Varlığa bir bütün olarak yaklaşır.
- C) Yaşamdan en yüksek hazzı almayı amaçlar.
- D) Dinsel içeriklidir.
- E) Uygulanma olanağı yoktur.

- 9) Platon'a göre çevremizdeki nesnelere bilmemiz, öğrenme değil, sadece zihindekileri hatırlamadır. **Buna göre, Platon'un vurgulamak istediği aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Bilgilerimizi sonradan algılayarak öğreniriz.
- B) Bütün bilgiler doğuştan gelir.
- C) İnsan bilgisinin kaynağı sezgidir.
- D) Doğru bilgiye ulaşmak mümkün değildir.
- E) Bilgilerimizin hepsi yaşayarak öğrenilir.

- 10) İdeaların maddeden ayrı olarak kendi kendilerine var olmaları olanaksızdır. İdealar, çevremizdeki varlıkların içindeki özlerdir ve form adını alırlar. Madde almadan ideadan yani biçimden, formdan söz edilemez.

Aristoteles'in bu görüşü aşağıdaki filozoflardan hangisinin varlık anlayışına bir karşı çıkışı ifade eder?

- A) Sokrates
- B) Platon
- C) Thales
- D) Protagoras
- E) Anaxagoras

1) "Bilmek, doğuştan gelenleri hatırlamaktır." **yargısına aşağıdakilerden hangisi aykırı düşer?**

- A) İnsan, doğuştan bilgilere sahiptir.
- B) Yaşantılardan bağımsız bilgiler vardır.
- C) Zihin potansiyel bilgilerle donanımlıdır.
- D) Tüm bilgiler deneyimlerin ürünüdür.
- E) Gerçekliği anlamak zihinle olanaklıdır.

2) Güneş tutulmasını önceden bilebilmiş, mıknatıslarla uğraşmış ve Mısır piramitlerinin günün belirli bir saatindeki gölgesine bakılarak yüksekliğinin nasıl hesaplanabileceğini göstermiş, matematiğin çok önemli kuralını koymuştur. Oysa o bir filozoftur ve felsefenin atası sayılmaktadır.

Parçada çalışmalarına yer verilen ilkçağ Yunan düşünürü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anaximenes
- B) Anaximandros
- C) Thales
- D) Diogenes
- E) Herakleitos

3) Thales'e göre evrenin ana - maddesi "su", ancak Anaximenes'e göre "hava", Herakleitos'a göre "ateş"tir. Doğa felsefesinin bu düşünürleri, evrenin ana-maddesinin bilinebileceğini söyleyerek dogmatik bir tavır takınmışlardır.

Bu filozofları dogmatik yapan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrenin ana - maddesinin nasıl var olduğunu araştırmaları
- B) Öne sürdükleri görüşlerin bugün için yanlış olması
- C) Evrenin ana - maddesini tek bir maddeyle açıklamaları
- D) Evrenin mutlak bir ana - maddesi olduğunu yeterince kanıtlamadan öne sürmeleri
- E) Bilimsel bilginin ortaya çıkmadığı bir zamanda, bilginin olabileceğini iddia etmeleri

4) Herakleitos evrende her şeyin sürekli bir akış ve oluş içinde olduğunu ileri sürmüştür. "Aynı nehirde iki kez yıkanılmaz" demesi de bunun bir göstergesidir.

Varlığın hangi özelliği Herakleitos'un bu düşüncesine kaynaklık yapmaktadır?

- A) Sonsuz ve mutlak olması
- B) Zihinden bağımsız olması
- C) Değişim içinde olması
- D) Gözlemlenebilir olması
- E) Zaman ve mekanın içinde olması

5) "Tepeye çıkan yolla tepeden inen yol, karşıt yönlere giden iki farklı yön değildir. Genç ve yaşlı Herakleitos, iki farklı kişi değil, aynı Herakleitos'tur. Şişenin yarısının dolu olduğunu söyleyen bir kişiye yarısının boş olduğunu söylerseniz onunla çelişmiş olmazsınız, onunla hem fikirsiniz demektir."

Herakleitos bu örneklerle aşağıdaki kavramlardan hangisini açıklamaktadır?

- A) Evrensel dönüşüm
- B) Töz
- C) Karşıtların birliği
- D) Kaos
- E) Teleoloji

6) Sofistler mutlak biginin olanaklı olmadığını ileri sürerler. Bu durumu Protagoras, "İnsan her şeyin ölçüsüdür." sözüyle belirtmiştir.

Buna göre Sofistlerin epistemolojik yaklaşımı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgilerin genel-geçerliliğini savunurlar.
- B) Bilginin göreceli olduğunu ileri sürerler.
- C) Doğru bilgilere ancak akıl yoluyla ulaşılabileceğini görüşündedirler.
- D) Doğruları belirlemede nesnel ölçütleri temel alırlar.
- E) Kesin bilgilerin sezgisel olduğunu savunurlar.

MÖ. 6. YÜZYIL - MS. 2. YÜZYIL FELSEFESİ

- 7) Sofistlere göre bilgi teorik bir merakı gidermek için değildir; bilgi pratiğin hizmetindedir. Protagoras; bilgiyi doğru yol değil de yarara bağlar. Bir sanı, bir başka sanıdan daha doğru olmayabilir, ama daha iyi daha yararlı olabilir. Daha iyi, daha yararlı sanıları olan kimse bilgilidir, bilgedir.

Parçaya göre aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Bilgi pratik yarara bağlanmıştır.
- B) Bilge, en yararlı olanın bilgisine sahip kimse-dir.
- C) Her sanı birbiriyle doğruluk bakımından eşde-ğerdur.
- D) Bilgiler arasında insana yarar sağlaması baki-mından derecelendirme yapmak mümkündür.
- E) Kesin bilgiye ancak bilge kişi sahiptir.

- 8) Platon'a göre bilgi, ruh için sadece bir hatırlama-dır. Platon bu düşünceden yola çıkarak, bu do-ğuştan bilgi ya da ruhun hatırlayışının, yaşam öncesi bir hayatın varlığı, dolayısıyla ruhun öl-mezliği konusunda önemli bir kanıt olduğu kani-sına ulaşmıştır.

Buna göre aşağıdaki önermelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bu yaşamdan sonra başka bir yaşam daha yoktur.
- B) Bilgi, doğuştan gelmez, öğrenilir.
- C) Gerçek bilgi idealar evrenine aittir.
- D) Bilgi ancak deneysel yollarla kazanılabilir.
- E) Bilgi, ruh için malzemedir.

- 9) Aristoteles'e göre bilgi edinme yetisi akıldır. Akıl, edilgen (pasif) ve etkin (aktif) olmak üzere iki türdür. Bilginin malzemesini edilgin akıl yani duyular verir. Ona belirli bir düzen ve biçim ka-zandıran ise etkin akıldır.

Buna göre aşağıdaki sorulardan hangisine bu açıklamayla karşılık verilebilir?

- A) Bilgi nasıl oluşur?
- B) Filozoflar akılı nasıl kullanır?
- C) Güvenilir bilgiye ulaşılabilir mi?
- D) Bilgilerimiz gerçeği olduğu gibi yansıtır mı?
- E) Akıl, hangi koşullarda daha verimli çalışır?

- 10) Felsefi sistemlerinde, ahlak öğretilerine önemli yer veren Sokrates, Platon ve Aristoteles, erdemli olmanın koşulu olarak bilgili olmayı göstermişler-dir. Bilgili insan, iyi olanı yapmaya yönelen, nere-de nasıl davranacağını bilen, mutlu bir yaşam süren insandır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi parçada ifade edilen düşünürlerin görüşüne uygun değildir?

- A) İnsan doğası bakımından bencildir.
- B) Bilgi erdemdir.
- C) Doğru bilgi, doğru eylemi getirir.
- D) Kötülük, bilgi eksikliğinin sonucudur.
- E) Erdemli insan mutlu bir insandır.

- 1) Eski Doğu kültürlerinin hepsinde bulduğumuz bir kurum, Tanrı ile kul arasında aracılık eden dolayısıyla gizli, esrarlı birtakım güçlere sahip olduğuna inanılan kapalı rahipler kastı, Antik Yunan'da hiçbir zaman olmamıştır. Din adamı yerine araştırmacı, düşünür bulunmuştur. Bu düşünürler hiç olmazsa başlangıçta, okul ile akademi arasındaki bir çevrenin ağırlık merkezidirler. Burada öğretmek ve öğrenmek için felsefi çalışmalar yapmak için birleşmiştir. Bu dönemin düşünürleri siyaset alanında da önder rolünü oynamışlardır.

Buna göre, Antik Yunan felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı düşünceler ortaya konulup tartışılabilmiştir.
B) Bugünkü anlamda felsefenin beşiğidir.
C) Temellendirilmiş bir birlik içinde derlenip toparlanmış bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.
D) Dini besleyen hayalgücüyüyle yüklü tasarımlar peşinde koşulmamıştır.
E) Bilgi pratik yaşamın sorunlarının çözülmesi için elde edilmiştir.

- 2) Antikçağ filozoflarından Ksenophanes, toplumların tanrıları insan biçiminde düşünmelerini eleştirir ve şöyle der: "Ölümlüler sanıyorlar ki tanrılar kendileri gibi doğmuşlardır, kendileri gibi giyinirler, kendilerinin biçimindedirler. Habeşler tanrılarını kendileri gibi kara ve yassı burunlu; Trakyalılar sarışın ve mavi gözlü diye düşünürler. Oysa tek Tanrı vardır; ne düşünmesi ne de biçimi ölümlülere benzer."

Ksenophanes bu açıklamaları ile Tanrı konusunda aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini benimsemiştir?

- A) Monoteizm
B) Politeizm
C) Deizm
D) Ateizm
E) Agnostisizm

- 3) Thales evrenin ana maddesine "su" dur demiştir. Oysa bu belli ve sınırlı özelliklere sahip bir unsurdan nasıl olur da birbirinden zıt şeyler oluşabilir? Örneğin, odun gibi yanıcı bir madde nasıl olur da su gibi yanıcı olmayan bir maddeden türeyebilir. Buna karşılık Anaximandros her şeyin ana maddesi olacak unsurun sınırlı, sonlu, bildik bir madde olamayacağını iddia eder.

Buna göre, Anaximandros'u Thales'ten ayıran özelliği aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Varlığın ana maddesi sorunuyla ilgilenmiştir.
B) Sürekli değişimin olduğu varlık dünyasının ardında değişmeyen bir öz aramıştır.
C) Bilinen somut gerçekliğin ötesinde, soyut bir düşünce sistemidir.
D) Evrenin ana maddesinin dört unsur olduğunu söylemiştir.
E) Varlık dünyasındaki çeşitliliği tek bir nedene bağlamak istemiştir.

- 4) Herakleitos'a göre, hiçbir şey kendi kendisiyle özdeş kalmaz. Her şey akar. Her şey kendi zıddını kendi içinde taşır. Yaşamdan ölüm, ölümden yaşam doğar. İyi kötüyeye, başlangıç bitişe, doğru yanlışla dönüşür. Bu hareket ve değişim, varlığın bir özelliği değil, ta kendisidir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Herakleitos'un bu yaklaşımıyla çelişiktir?

- A) Karşit sanılanlar özünde birdir.
B) Varlık oluş'tur.
C) Bir şey ne ise odur.
D) Değişmeyen tek şey değişmenin kendisidir.
E) Aynı nehre iki kez girilmez.

MÖ. 6. YÜZYIL - MS. 2. YÜZYIL FELSEFESİ

5) Gorgias'ın "Yeryüzünde ne kadar insan varsa, o kadar yargı ve doğru vardır." **sözünden yola çıkarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Doğru bilgiye akıl yoluyla ulaşılabilir.
- B) Mutlak bilgi mümkündür.
- C) Doğru bilgiyi sorgulamadan elde edemeyiz.
- D) Bilgi görecelidir; kişiden kişiye göre değişir.
- E) Doğru bilgiye ulaşmak için insanları tanımalıyız.

6) Protagoras, "İnsan her şeyin ölçüsüdür." diyerek algının göreceliliğini, öznelliğini, bilginin doğruluğunun algılayan insana göre olduğunu ileri sürmüştür. Herkes için geçerli hakikat olmadığına göre, hakikatin değil kişiye yararlı olanın aranması gerektiğini savunmuştur.

Buna göre Protagoras aşağıdaki yargılardan hangisini savunmaktadır?

- A) Mutlak hakikat yoktur.
- B) Şüphe doğruya götüren araçtır.
- C) Gerçeklik ancak düşünce ile kavranabilir.
- D) Genel geçer bilgiler doğuştan insan ruhunda saklıdır.
- E) Bilgi elde etmede duyu algıları tek başına yeterlidir.

7) Sokrates'in "Öğretmenler öğrencilerine yeni bir şey öğretmezler." **yargısından yola çıkılarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Bilgilerin yaşantılar yoluyla oluştuğu
- B) Bilgilerimizin doğuştan geldiği
- C) Doğru bilgilerin sezgilere dayandığı
- D) Doğru bilginin imkansız olduğu
- E) Tüm bilinenlerin bir yanılgı olduğu

8) Platon'a göre, bilgi, ölümsüz olan 'tin'in bir yetisidir. 'Tin' bir insan bedenine girince onun bilgisi, bedenle temas yoluyla yayılır ve geçici olarak unutulur, fakat kuramsal çalışma yoluyla ve bedenin 'tin'i kirlenmesinden kurtarmak için; tasarlanmış felsefeyi izleyerek daha yaşarken bile yeniden ele geçirilebilir. Yani öğrenme, kaybolmuş olan bilginin yeniden ele geçirilmesidir.

Platon'un bilgi konusundaki bu görüşünden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Gerçeğin bilgisine varılamaz.
- B) Bilgi görecelidir.
- C) Yaşantılar bilginin ham maddesini oluşturur.
- D) Doğduğunda insan zihni boş bir levhadır.
- E) Bilmek anımsamaktır.

9) Bilgilerimizin doğuştan geldiğini kabul eden İlkçağ rasyonalist (akılcı) filozoflarından olan Platon'a göre; bilgilerimiz aynı zamanda bir hatırlamadır. Akıl ise bilginin taşıyıcısıdır.

Aynı dönemin gene rasyonalist bir filozofu olan Aristoteles, bu görüşe aşağıdakilerden hangisi ile karşı çıkmıştır?

- A) Bilginin kaynağı yalnızca gözlem ve deneydir.
- B) Gözlem ve deney akıl karşısında daha aktiftir.
- C) Her türlü bilginin elde edilmesinde duyu organları yeterlidir.
- D) Dış evrenin bilgisi duyu organlarının yarattığı hayallerden oluşur.
- E) Akıl, duyu organları tarafından alınan bilgiyi işleme ve tümel kavramlara ulaştırma özelliğine sahiptir.

10) Aristoteles'e göre duyu verileri, yalnız tek tek obje ve olayları bilmeye hizmet eden bilgiler sunarlar. Bu bilgiler, varlığı bütüncül olarak kavramaya olanak sağlamasalar da böyle bir kavrayışın temelini oluştururlar.

Buna göre duyu verilerinin temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metafizik içerikli bilgilerin doğruluk değerini test etmek
- B) Kişiyi olgusal dünyanın ötesi hakkında bilgilendirmek
- C) Bireye doğruyla yanlışı ayırt etme yetisi kazandırmak
- D) İnsanın kendini tanımasına hizmet etmek
- E) Varlığın tümel bilgisine ulaşmaya aracılık etmek

- 1) Ortaçağ, eski Yunanlıların yürümüş olduğu yolu tam tersinden yürümüştür, diyebiliriz. Yunanlılarda felsefe ilkin, dinden kopma, salt bilgiden duyulacak sevinçle başlamış, ancak daha sonra yavaş yavaş değişerek pratiğin, ahlaki ödevlerin, dini özelemlerin hizmetine girmiştir. Ortaçağ, felsefeyi hemen işin başında bile bile dini ereklemlerin hizmetine sokmuştur. Felsefenin göreceği iş sağlam ve tartışmasız olarak elde bulunana, düşünce ile açıklığa kavuşturmak ve kavramsal olarak dile getirmektir.

Bu parça aşağıdakilerden hangisinin göstergesi **olamaz?**

- A) Yunanlıların ortaya koyduğu felsefenin pratik kaygılardan uzak olduğunun
B) Felsefi düşünüş zaman içinde farklı amaçlar yüklediğinin
C) Ortaçağ felsefesinin dini ile akıllı uzlaştırma anlayışına dayandığının
D) Felsefenin bilmek için bilmek amacının Ortaçağ'da biçim değiştirdiğinin
E) Dine dayalı bir dünya görüşü oluşturmada her çağda felsefeye ihtiyaç duyulduğunun

- 2) Ortaçağ Felsefesi, Hristiyan dininin öğretisini oluşturmak, bu öğretiye bir biçim vermek çaba ve denemelerini kapsar. Bu dönemde gerçeğin doğrudan yapılacak gözlemlerle bulunacağı fikri kabul görmez. Gerçek otoritelerde ve kitaplarda aranır. Sorulan sorularda, önce dogmalara inanmak, sonra da bunları akıl ile açıklamaya çalışmaktan başka bir şey yapılmamıştır.

Buna göre Ortaçağ'da felsefeye yüklenen işlev aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varolan dogmaları, temellendirip akılla açıklamak
B) Doğaya bakarak gerçeğin bilgisine varmaya çalışmak
C) İnanç verilerinin akıl dışı olduğunu göstermek
D) Eleştirel düşünceyi temele alıp dinin sorgulamasını yapmak
E) İnsanları mantıklı olanın, arayıp bulma olduğuna inandırmak

- 3) "Patristik" ve "Skolastik" terimleri iki ayrı tarihsel dönemi göstermekten öte, inanç karşısında iki ayrı tutumu dile getirir. Patristik dönemde felsefe Yeni Platonculuktan esinlenen, henüz yerli yerine oturmamış, inancı akıl temelinde oturtma çabaları içindeki bir felsefe niteliği taşıyan; Skolastik dönemde Aristoteles'e bir başka açıdan bakma çalışması yanında, inancı akılla kanıtlanma yoluna gidilmiştir.

Parçaya göre, Ortaçağ dönemiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Düşünce özgürlüğüne önem verilmiştir.
B) Dinsel dogmalar felsefeyle temellendirilmiştir.
C) Deney ve gözlem sonuçları değişimin temelinde yer almıştır.
D) Evrenin ana madde sorunu ele alınmıştır.
E) İnançla ilgili bilgilere insan akıyla ulaşılama-yacağı kabul edilmiştir.

- 4) Farabi'ye göre, bir şehir ancak mükemmel bir hükümdar tarafından yönetildiğinde şehir olabilir. Bu şehir, organların birbirine hizmet ettiği bir bedene benzer. Hükümdar da bedenin en önemli organı olan kalp gibidir. Bir imanın özelliklerine sahip olan hükümdar, hem müslüman halka önderlik edecek kabiliyete hem de bir filozoftan beklenen bilgelik ve erdemlere sahip olmalıdır.

Buna göre Farabi siyaset ile ilgili görüşünde aşağıdakilerden hangisini **kabul etmez?**

- A) Devlet, insan organizmasına benzer.
B) Yönetici, yönetme yeteneği olan kişidir.
C) İktidarda olan kişi hem inanç hem akıl sahibi olmalıdır.
D) Devlet başkanı yetkilerini paylaşmalıdır.
E) Hükümdar hiyerarşik bir düzenin en üstünde yer alır.

- 5) Gazali, kuşklarından kurtulmanın yolunu arar ve onun Tanrı'nın insan kalbine bağışladığı doğal bir ışıkla olacağını kabul eder. Bu ışıkla insan, hakikatin bilgisine ulaşabilir. Hakikat bilgisi kesin ve güvenilirdir. Bu akıl veya kanıtlarla değil, kalbin ona açılmasıyla, sezgisiyle ortaya çıkar.
Gazali bu parçada aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Doğru bilgiye sembolik mantık dilini kullanarak ulaşabileceğini
B) Doğru bilginin ölçütünün fayda olduğunu
C) Bilginin kaynağının duyular olduğunu
D) Doğru bilgiye sezgi yoluyla ulaşılabileneceğini
E) Doğru bilginin göreliliğini

- 6) Ortaçağ düşünürleri, Tanrı'nın sözü olan kutsal kitaba dayanan iman, sistematik bir biçimde ifade etmek, savunmak geliştirmek için, kutsal metinleri yorumlama metoduna ve mantıksal dinsel analize yönelmişler, bunun için de Yunan mantığını bir bütün olarak kullanmışlardır.
Parçadan hareketle Ortaçağ düşünürleri için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Akıl yürütmelere dayanarak inancı temellendirmeye çalıştıkları
B) Sadece inanmak için bilmek amacını taşıdıkları
C) Yunan mantığını geliştirip yeni bilgiler elde ettikleri
D) Kutsal kitapta yazılanların mantıklı olup olmadığını sorguladıkları
E) Hristiyanlık dininin önermelerini yeniden biçimlendirdikleri

- 7) İnanç ile akıl arasındaki ilişki, Ortaçağ felsefesinin ana sorunudur. Skolastiğin ilk döneminde inanç (vahiy) ile aklın (felsefenin) uzlaşabileceklerine inanılmıştır. Ancak ikinci dönem, skolastiği bu uzlaşmanın büsbütün gerçekleşemeyeceğini ileri sürmüştür.
Parçadaki açıklama aşağıdaki yargılardan hangisini destekler niteliktedir?

- A) Ortaçağ felsefesi hakim olduğu dönem boyunca inancın doğruluğunu savunmuştur.
B) Skolastik felsefe inanç ve akıl konularında çelişkiler yaşamıştır.
C) Ortaçağ düşünürleri başta savundukları düşünceyi sonuna kadar götürmüşlerdir.
D) Skolastik felsefe vahiy ile aklın uzlaştığı konusunda hemfikirlerdir.
E) Ortaçağda felsefe dinden bağımsız olarak özgür düşündür.

- 8) Ortaçağ İslam dünyasına damgasını vuran tasavvuf düşüncesi, Tanrı'nın kendi varlığının bilinmesini istediği, dünyanın varlıklaşması ve bilinmesinin bu isteğe dayandığını savunur. Tanrı'nın, evreni kendi özüne duyduğu aşktan dolayı yarattığı, bu yüzden ona korku ile değil, sevgi ile yaklaşılması gerektiğini öne sürer.

Buna göre "Tasavvuf" düşüncesi aşağıdakilerden hangisini kabul etmektedir?

- A) İnsan aklı ile Tanrıyı anlamının olanaksızlığını
B) Tanrı'ya gönül yolu ile ulaşılabileneceğini
C) İnsanın doğuştan gelen yazgisına boyun eğmesi gerektiğini
D) Tanrı gerçeğine varmada sezginin rolü olduğunu
E) Bu dünyanın Tanrı fikrinden ayrı ele alınması gerektiğini

- 9) Mevlana'ya göre insan, bedensel ve toplumsal zevklerle savaş halindedir. Kişinin bu savaşta başarılı olması, onu "kendi kendini tanımaya, giderek Tanrıyı bilmeye ve sevmeye götürür. Tanrı ile bütünleşmenin ve savaşı kazanmanın tek yolu "aşk"dır.

Buna göre Mevlana'nın asıl söylemek istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyin kendi değerleri her şeyin üstünde yer alır.
B) Yaratılmış her varlık, yaratandan ötürü değerlidir.
C) Nefsin hakimiyet altına alınması, insanın Tanrı'yla olan bütünlüğünü sağlar.
D) Erdem sahibi her birey değerlerine sahip çıkar.
E) İnsanın yalnız kendi özüne uygun olan iyidir.

- 1) Ortaçağ'ın asıl kendine özgü felsefesi "Skolastik felsefe"dir. Bu felsefe din adamlarını yetiştirmeyi göz önünde bulundurur, bilgi kadrosunu genişletecek araştırmalar yapmaz. Bu felsefenin amacı aklın yardımıyla inanç konularını kavranılır yapmadır. "Anlayayım diye inanıyorum" görüşü bu felsefenin hem çıkış, hem varış noktasıdır.

Parçaya dayanarak Ortaçağ felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimsel gelişmeye katkıda bulunduğu
B) Akli, bilgiye ulaşmada tek doğru kaynak kabul ettiği
C) Düşünce özgürlüğünü temele aldığı
D) Yeni ve özgün düşüncelere önem verdiği
E) İnanç konularını aklın ışığında temellendirdiği

- 2) Ortaçağ Felsefesinin bir okul sistemi olduğu söylenebilir. Bu nedenle Ortaçağ'ın amacı araştırma değil, "eğitim ve öğretim"dir. Bu dönemde gerçeğe zaten sahip olduklarına inandıklarından, bunun için de ayrıca gerçeği aramaya gerek görmemişlerdir. Onlara göre gerçek, aslında "dinin dogmalarında" belirlenmiştir. Yapılacak tek şey, bu dogmaları bir sistem halinde düzenlemek yani aklın kavrayabileceği bir duruma getirmektir.

Buna göre Ortaçağ Felsefesinin asıl amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hakikati aramak yerine, dinin akılla temellendirilmesine öncelik verme
B) Gerçeğin bilgisini yeni düşünceler üretmek bulmaya çalışma
C) İnanılan Hristiyan dogmalarının sorgulamasını yapma
D) Yeni bir bilgi ortaya koymak adına araştırma yapma
E) Mevcut değerlerin yerine akılcı değerler getirme

- 3) Skolastik felsefe Hristiyan kilisesinin temel inançlarını Aristoteles'in bilim ve felsefesine dayandırarak temellendirme çabasıdır. Gerçekten de bu dönemde tek ve en büyük otorite Aristoteles'tir. Filozoflar hemen her konuda, Aristoteles'in görüşlerine dayanırlar. Bu felsefenin ayırıcı özelliği onun eleştiriye ve araştırmaya kapalı olmasıdır. Belli bir konuyu incelemek demek o konuda Aristoteles'in ne yazdığını okumak demektir.

Buna göre Skolastik felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sorgulayıcı bir tavırdan uzak olduğu
B) Aristoteles'in görüşlerine dayandığı
C) Kilisenin inançlarını felsefe ile temellendirdiği
D) Yeni ve farklı düşüncelere kapalı olduğu
E) Doğruluğu elde etmede şüpheli bir tavır sergilediği

- 4) Ockhamlı William, nominalizmin en büyük temsilcisidir. Ona göre gerçeklik yalnızca "şu" diye gösterdiğimiz, somut, bireysel nesnelere, varlıklardan oluşur. Tümellerin, genel kavramların, türlerin, cinslerin, gerçekliği, gerçek var oluşu yoktur. Tümeller, genel kavramlar soyut düşüncenin ürünleri olup basit bir zihin jimnastiği meydana getirirler.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi nominalizme uygundur?

- A) Gerçekten varolanlar bütünü kapsayan kavramlardır.
B) Tümeller işaret ettiğimiz bireysel varlıklarda onların özleri olarak vardır.
C) Gerçekten var olanlar tek tek varlıklardır.
D) Var olanlar düşünceden oluşur.
E) Var olan sezgisel bir kavrayışın ürünüdür.

- 5) **Farabi'ye göre,**

- İnsan bazen geçici olarak iyi olan eylemler gerçekleştirir. Ya da insan, eylemleri baskı altında yapar. İnsan, her iki durumda da mutluluğa ulaşamaz.
- İnsan yaşamın bazı koşul ve durumlarında iyi eylemler yaparak da mutlu olamaz. İnsan iyi eylemleri yaşamı boyunca ve onları bir alışkanlık haline getirerek yapmalıdır.

Buna göre Farabi, aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Mutluluk, arzu ve isteklerin doyurulmasını gerektirir.
B) Ahlaki eylem, kendi dışında bulunan herhangi bir koşula dayalı değildir.
C) İnsan, aklına uygun olarak davrandığı ölçüde özgür ve erdemlidir.
D) Mutlu olmak için, iyi eylemler özgür olarak yaşam boyunca yapılmalıdır.
E) İnsan orta halli imkanlarda da mutlu ve özgür olabilir.

- 6) Gazali'ye göre, insan asıl yaradılışında bilgisizdir. Onun çevresini bilmesi algı yolu ile olur. Duyumlar çeşitli olayları kavramamızı sağlar, sonra da insanda ayırt etme gücü oluşur. Böylece insan duyularla kavradıklarının dışında başka şeyleri de kavrar. Ondandan sonra zeka devreye girer. Zekanın ötesinde ise insanda "kalp gözü" açılır. İşte insan gönlüne yüce bir ışık olarak inen "kalp gözü"yle kesin bilgi elde edilir.

Gazali'ye göre doğru bilgi aşağıdakilerden hangisine dayanır?

- A) Olgulara
B) Düşünceye
C) Duyulara
D) Sezgiye
E) Faydaya

- 7) "Anlayayım diye inanıyorum" görüşü Skolastik felsefenin çıkış noktası ve amacıdır. Dolayısıyla tek bir doğruluk vardır; akılı vahyin doğrularına uygulayarak inanç konularını kavranılır kılmak. Bununla da, vahye karşı akıl yönünden ileri sürülmüş olan itirazları karşılayabilmektir. Nitekim bu dönem filozofu olan Aquinalı, Thomas'a göre "bilgi inanç tapınağının girişi holüdür, ancak bu girişi bilim ve felsefeden çok iman aydınlatır."

Buna göre Skolastik Felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilim ve felsefeyi kılavuz alıp mutlak bilgiye ulaşmayı amaçladığı
B) İnançın yerine akılı kullanma düşüncesini onayladığı
C) Eski bilgilerin yerine, sistemli ve akılcı bilgiler koymayı benimsediği
D) İnanç doğrularını aklın üstünde olarak kabul ettiği
E) Dinsel dogmaları özgür düşünceyle sorgulamayı savunduğu

- 8) İnsan akılı matematiğin tüm, fiziğin de bazı alanlarında, genel ve zorunlu önermelere ulaşabilir. Aklın, dini konularda zorunlu önermelere ulaşması ise mümkün değildir.

Gazali'nin bu görüşü aşağıdaki yargılardan hangisi ile desteklenebilir?

- A) Akıl, ilahi konularda bilgi verebilecek tek yetidir.
B) Varlığı kavramada din ve felsefe beraber hareket eder.
C) İnanç konuları insan aklının sınırları içinde çözülebilir.
D) Dini bilgilerde akıl ile bilgi elde etmek olanaklı değildir.
E) Dinin ve felsefenin kaynağı akıldır.

- 9) Yunus Emre'ye göre, insanın rengi, dili, zengin ya da fakir olması önemli değildir. Önemli olan insanı sevmek, onun haklarına saygı göstermektir. Kin beslemek, insanları küçük görmek, bencilce davranmak, insanı Tanrı'dan uzaklaştırır.

Yunus Emre'nin bu görüşlerinde aşağıdakilerden hangisi temellendirilmektedir?

- A) Tanrı'ya yaklaşmanın yolu, insanları sevmekten geçer.
B) İnsanların hepsi Tanrısal öz taşıdıkları için değerlidir.
C) Mutluluk ve erdem nefsi terbiye etmekle mümkündür.
D) İnsanı Tanrı'ya ve bu dünyaya bağlayan gelip geçici arzulardır.
E) Kötü olan insanlar ancak Tanrı'nın isteğiyle iyiye yönelebilir.

- 1) Ortaçağ Felsefesi Antikçağ'ın dünya ve hayat anlayışının hristiyanlaşmasından oluşmuştur. Bu dönemde Antikçağ'ın "bilmek için bilmek" ilkesi yerine "inanmak için bilmek" anlayışı egemen olmuştur. İncanın, bilmeden önce gelmesi ve hep bilmenin temeli kalması, ona yol göstermesi gerektiği kabul edilmiştir.

Buna göre Ortaçağ Felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Dinsel inancı, felsefenin ve bilmenin temeli olarak aldığı
B) Sadece merak ve hayret duygusuyla bilgiye ulaşmanın amaçlandığı
C) Antikçağ felsefesinin düşüncelerini temellendirdiği
D) Hristiyanlık dininin söylemlerine eleştirel yaklaştığı
E) Felsefenin dinsel anlayışa kılavuz olarak kabul gördüğü

- 2) Var olan her şeye mutlak olarak onun kendisinden önce gelen bir şey tarafından neden olunmuştur. Hiçbir şey nedensiz olarak varlığa gelmez. Evrenin var olduğunu bildiğimize göre, onu bugünkü durumuna bir dizi neden ve sonucun getirmiş olduğunu ileri sürebiliriz. Bu neden-sonuç zincirini sonuna kadar götürürsek, evrenin temelindeki ilk nedeni bulabiliriz.

Bu açıklamada temellendirilmek istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ölümden sonraki yaşamın varlığı
B) Vahyin imkanı
C) Evrenin ezeli olup olmadığı
D) Tanrı'nın varlığı
E) Ruhun ölümsüzlüğü

- 3) Mükemmel varlık düşüncesi mükemmel olmayan bir varlıktan kaynaklanamaz. O halde mükemmel varlık düşüncesi kendisi de mükemmel olan bir varlıktan yani Tanrı'dan çıkabilir. Dolayısıyla Tanrı'nın varlığı, insanın kendisini düşünen bir varlık olduğu düşüncesi kadar, doğal bir şekilde kendini duyurur.

Bu açıklamanın aşağıdakilerden hangisini temellendirmeye yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Tanrı'nın varlığının bilinemeyeceğini ileri sürmeye
B) Dini inançları uygulamaya
C) Akıl ile inancı uzlaştırmaya
D) Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya
E) Evrendeki düzeni yadsımaya

- 4) Deneyin öğrettiği gibi, Tanrı'nın adaleti bireyin yaşamının akışı içinde her zaman egemen olmadığından, dinlerde genel olarak ölümün insan bireylerinin yaşamlarının sonu olmadığı, ancak onların ölümden sonra yine var oldukları ve Tanrı'nın onların yaşamlarından sonra egemen olduğu kabul edilir. Bu ölüm sonrası var oluş farklı dinlerde farklı bir biçimde anlaşılır.

Bu parçada Hristiyan Felsefesinde tartışılan hangi problemten söz edilmektedir?

- A) Tanrı'nın varlığı
B) Ruhun ölümsüzlüğü
C) Vahyin imkanı
D) Evrenin yaratılışı
E) Teoloji - din ilişkisi

- 5) Cebriye kelamcılarının göre, iyi ve kötü doğrudan doğruya Allah'tan gelir; olayların ortaya çıkışı ve meydana gelişi, insanın iradesine bağlı değildir, zira her şey Allah tarafından önceden, değişmezliğine belirlenmiştir. Bu nedenle tüm olup biteni yaptıran Allah'tır. İnsan hiç bir şeye muktedir değildir. Onun ihtiyarı (isteğe bağlı olarak seçme) özelliği yoktur.

Buna göre Cebriye akımı aşağıdakilerden hangisini kabul etmektedir?

- A) İnsan özgür değildir ve eylemlerine mecburdur.
B) Davranışların tercihi insana aittir.
C) İnsanlar bu dünyaya atılmış ve özgürlüğe mahkum edilmiştir.
D) Akıl sayesinde insan neyin iyi neyin kötü olduğuna karar verir.
E) Özgürce davranışta bulunan insan bu davranışlarından sorumludur.

- 6) İbni Haldun'a göre, meşru bir iktidar, insanların korunma ihtiyacını yasalarla garanti altına alan iktidardır. Çünkü egemenliği altında tuttuğu insanların birbirlerine zarar vermesini önleyemeyen bir iktidar, varlık nedenine aykırı düşeceği için gayri meşru olacaktır.

Buna göre bir iktidarın meşruluğu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Tanrı'nın emirlerini yerine getirmesine
B) Bireylerin yaşamını güvenlik altına almasına
C) Egemenliğini ilahi kaynaklara dayandırmasına
D) Sosyal yaşamda ekonomik atılımlar yapmasına
E) Demokratik kurallara uymasına

- 7) Gazali, akılla ve duyularla elde edilen bilgilerin gerçeği yansıtmadığını düşünür. Ona göre insanda bir kalp gözü vardır. İnsan ancak onunla gerçeği bütün açıklığı ile kavrar. Var olan her şey, bir aynada olduğu gibi, bütün açıklığı ile ancak onda görülür. Yapılacak olan, kalp gözüyle doğruluk arasına giren perdeleri ortadan kaldırmaktır.

Bu açıklamada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneyle elde edilen olguların bilgisi, hakikatin bilgisidir.
B) Pratikte işe yarayan her şey, hakikattir.
C) Duyuların bilgisi sağlam ve güvenilir değildir.
D) Sezgiye dayanan bilgi yaşamın bütünlüğünün bilgisidir.
E) Bilgiye ulaşmak imkansızdır.

- 8) Farabi'ye göre, gerçeklik gerçekliğe aykırı olamaz. Felsefe de din de gerçektir. Her ikisi de aynı şeyi dile getirir. Felsefe akla, din ise vahye dayanır. Ancak akıl ve vahyin söylediklerinin aynı güçten geldiği kanıtlanırsa vahiy ile akıl uzlaştırılabilir.

Farabi bu ifadesinde aşağıdakilerden hangisini temellendirmek istemiştir?

- A) İnanç meselelerinin akıl ile açıklanmaması gerektiğini
B) Akıl ile inanç arasında sürekli bir çatışma olduğunu
C) Akıl, vahiy bilgilerinden üstün olamayacağını
D) Akıl ile vahyin söylediklerinin temelde aynı olduğunu
E) İnanç konularını açıklamada başka bir kaynak aramamak gerektiğini

- 9) Yunus Emre'ye göre insan, beden ve ruhtan meydana gelir. Ruh, yüce değerlerin ve asıl varlığın çıkmış olduğu köktür. Ruhun özü gönül, gönlün özü ise sevgidir. İnsanı insan yapan şey, bir bedene ve bazı değerlere sahip olması değil, gönül sahibi olmasıdır. Düşünür bu görüşünü "Ölürse tenler ölür, canlar ölesi değil", sözleriyle tamamlar. Ayrıca insanlar, birbirlerini severek Tanrı sevgisine ulaşmalıdır.

Parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Ahlak yasası Tanrı ve insan sevgisiyle temellendirilmiştir.
B) Ruh ölümsüzdür, beden yok olsa bile varlığını sürdürür.
C) İnsan, ruhu sayesinde Tanrı'nın gücünü, evrendeki uyum ve düzeni bilebilir.
D) Tanrı'ya varmanın yolu akıl değil, gönüldür.
E) İnsan yaşamını anlamlı kılan dünyevi değerlerdir.

- 10) Tasavvuf düşüncesinde ahlak, Tanrı'ya ve ancak Tanrı'da gerçeklik kazanan "iyi" ye, "güzel"e varma yolunun kendisidir.

Bu anlayışa göre aşağıdakilerden hangisi tasavvuf ahlakına ters düşmektedir?

- A) Tanrı'nın yarattıklarını da sevmek
B) Maddi dünya zevklerini aşarak manevi (dinsel) olana varmak
C) Bilime ve sevme durumu içinde yaşamak
D) Yaratıcıyı, tüm yaratılanlarda bulmak
E) Kendi inancından olanları sevmek

- 1) Ortaçağ Felsefesi, çok Tanrılı inanca sahip olan Roma'da Hristiyan dininin tanıtılması, yayılması, gerektiğinde de savunulması amacıyla doğmuştur. Felsefenin görevi, kilisenin emirlerine uymak ve Hristiyanlık dininin kutsal dogmalarını yaymaktan ibarettir. Yani felsefe, dinin temellendirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Bu nedenle pratik bir amaç taşımaktadır. İlkçağ felsefesinin tersine durgun bir felsefe anlayışına sahiptir.

Buna göre Ortaçağ Felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Özgür ve eleştirel olmaktan uzak bir düşünce yapısına sahip olduğu
B) Dinin dogmalarını temellendirerek, dinle felsefeyi uzlaştırma çabası taşıdığı
C) Mutlak bilgilere dayanan statik bir felsefe anlayışının benimsendiği
D) Filozofların özgün ve eleştirel felsefe sistemleri üzerinde çalıştığı
E) Açıklamalarında doğruluğu kesin olduğuna inanılan bilgileri temele aldığı

- 2) "Ben sen veya bir dinsiz, herkes Tanrı derken O'nu, en yüksek, en mükemmel, her türlü noksanlıktan yoksun bütün olumlu nitelikleri taşıyan bir varlık olarak anlamaktadır. Bu en mükemmel varlık fikri, insan zihnine ancak mükemmel bir varlık tarafından konulabilir. Tanrı zihnimize damgasını vurur. O halde Tanrı vardır."

Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya ilişkin olan bu görüşün çıkış noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı kavramının kendisi
B) Evrende var olan düzenlilik
C) İnsanın ahlaklı bir varlık oluşu
D) Evrende var olan kötülükler
E) Doğa hakkında bilgi edinme güçlüğü

- 3) Augustinus'un varlık anlayışında yaratılış açıktır. Dünya neden daha çabuk yaratılmamıştır? Daha çabuk diye bir şey yoktu da ondan. Zaman, dünya yaratıldığında yaratılmıştır. Tanrı, zamansız olması anlamında öncesizdir. Tanrı için önce ve sonra kavramları yoktur. Tanrı, öncesiz ve sonsuz olandır.

Augustinus bu görüşüyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?

- A) Tanrı'nın evrenle bir anda var olduğunu
B) Tanrı'nın ezeli ve ebedi olduğunu
C) Zamanın Tanrı'yı aşmasını
D) Varolan her şeyin Tanrı'da anlam bulduğunu
E) Tanrı'nın evreni yaratıp bıraktığını

- 4) Cebriye'ye göre, insan fiillerinde yaptığı işlerde mecburdur. İnsanın iradesi, gücü yoktur. O fiillerini zorunlu olarak yapar. İnsanın fiilleriyle münasebeti çöpün rüzgarla olan münasebeti gibidir. Fiiller insana nispet edilir. Kulların hareketleri cansız varlıkların hareketleri gibidir. Kulun fiillerinde ihtiyaç sahibi olması, mucit ve halık olmasını gerektirir. Halbuki yaratıcılık yalnız Allah'a aittir.

Cebriye akımına ait bu açıklamada aşağıdaki problemlerden hangisine yanıt verilmektedir?

- A) İnsan davranışta bulunurken özgür müdür?
B) Tanrı'nın varlığı nasıl kanıtlanır?
C) Bilginin kaynağı nedir?
D) Mutlak bilgiye ulaşılabilir mi?
E) Devlet nasıl ortaya çıkmıştır?

- 5) Farabi'ye göre erdemlerin en üstünü, bilgidir. İnsana en yüksek mutluluğu sağlayan bilgi ise, zorunlu varlık olan ilk varlığın yani Tanrı'nın bilgisidir. İnsan, mutlu olmak için Tanrı'nın bilgisine ulaşmayı amaçlamalıdır.

Buna göre Farabi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ahlaki eylem ile bilgi arasında bağlantı kurulmuştur.
B) Yalnızca fayda sağlayan eylemleri ahlaksal eylem olarak kabul etmiştir.
C) Felsefesini Tanrı ile temellendirmiştir.
D) Her şeyin ve ahlaki normların yaratıcısı olarak Tanrı'yı görmüştür.
E) Tanrı'yı bilmenin insanı erdemli yapacağını ileri sürmüştür.

- 6) Gazali duyulardan elde edilen verilere güvenilemeyeceğini, aklın da bütün konuları kavramakta yetersiz olduğunu öne sürer. Duyular gibi aklın da birçok yanılgının kaynağı olduğunu açıklar. Akla dayanan ve birbiriyle çelişen felsefe sistemlerinin çokluğunu bunun bir kanıtı sayar. İnsanı kesin bilgiye ulaştıran yolun "gönül" veya "inanç" yolu olduğunu, kesin bilginin insan gönlüne yüce bir ışık olarak inen "kalp gözü" ile elde edildiğini savunur.

Gazali'nin bu ifadesinde bilginin kaynağı olarak kabul edilen "kalp gözü" aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Akıl B) Duyuları C) Deneyi
D) İnanıcı E) Sezgiyi

- 7) Farabi'ye göre, gerçek gerçeğe aykırı olamaz. Felsefe de din de gerçektir. Her ikisi de aynı şeyleri söyler. Felsefe akıl ile yapılır, din ise vahye dayanır. Aklın ve vahyin verdiklerinin, aynı kaynaktan geldiği kanıtlanırsa akıl ve vahiy uzlaştırılmış olur.

Buna göre Farabi, bu düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?

- A) Felsefe akla dayandırılmalıdır.
B) Dinsel inanışlar, felsefenin özüne aykırıdır.
C) Felsefe ve din gerçek olduğuna göre uzlaştırılabilir.
D) Dinin ve felsefenin kaynağı farklıdır.
E) Felsefe içerik olarak dine aykırıdır.

- 8) Hacı Bektaş-ı Veli, sevgi, hoşgörü, barış, dostluk, bilgelik, adalet, kardeşlik, ilim, irfan, edep, düşünce ve inanç özgürlüğü, dünyadan el etek çekmeden yaşamının doğallığı gibi evrensel değerleri savunmuştur. İyiliğin, kötülüğün ve her şeyin başı insandır. İnsanın amacı, kendi içindeki Tanrısal ışığa ulaşmak, ruh aydınlanması yaşamaktır. İnsanları karanlıktan kurtaracak olan "ilahi aşk"tır. Çünkü tüm iyiliklerin özü Tanrı'dır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi, parçadan çıkarılabilecek bir yargı değildir?

- A) Bedenin arzuları, zevkleri ve tutkuları insana kötülük yolunu açar.
B) Aşık, tasavvuf yoluyla Tanrının varlığına ulaşmayı amaçlamalıdır.
C) Ahlak eylemin temelinde insana verilen değer vardır.
D) Arzu ve istekler öldürülmemelidir, yalnızca kontrol altına alınmalıdır.
E) İnsanları aydınlığa kavuşturacak olan Tanrı sevgisidir.

- 9) Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek seni
Ben yanarım düni günü, bana seni gerek seni
Ne varlığa sevinirem, ne yokluğa yerinerem
Aşkın ile avunuram, bana seni gerek seni.

Yunus Emre'nin tasavvuf görüşlerini özetleyen bu şiirden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Aşk yalnızca Tanrı aşkıdır.
B) Tanrı her türlü varlığın nedenidir.
C) Tanrı aşkı insan için tek teselli aracıdır.
D) İnsan yaşamın gerçek anlamını Tanrı sevgisinde bulur.
E) Tanrı'nın gücü algılanan varlık alanıyla sınırlıdır.

- 1) Ortaçağ'ın ardından gelişmeye başlayan bilim birçok alanda önemli başarılarla imza atmaya başlamıştır. Ancak bu dönemi belirleyen şey; doğanın mutlak değişmezliği anlayışıdır. Buna göre doğa, başlangıçtaki gizemli bir "ilk itiş"le harekete geçmiş ve olduğu gibi kalmıştır. Bu anlayış, Antik Yunan'daki her şeyin sürekli bir değişime tabi olduğu anlayışıyla karşıt niteliktedir. Bu doğa bilimcileri, ellerinde bulunan bilgi birikiminde ileri, ancak doğayı gözlemlenme konusundaki bakış açısında Antik Yunan'ın gerisinde olarak nitelenecektir.

Parçada sözü edilen dönemdeki bilim anlayışının eleştirilmesinin temelinde bilimsel çalışmalara ilişkin hangi beklenti yer almaktadır?

- A) Günlük yaşamda karşılaşılan sorunları çözme
B) Ahlaki değerlerle örtüşen uygulamalar yapma
C) Çalışmalarında daha önceki birikimi dikkate alma
D) Öndeyilerde bulunarak doğaya hakim olma
E) Dogmatiklikten ve metafizikten uzak bulgular ortaya koyma

- 2) Skolastik felsefe bütün Orta Çağ'ı kapsar. Skolastiğin ayırt edici niteliği dogmatik oluşudur. Belli bir konuyu incelemek demek, o konuda Aristoteles'in ne yazdığını okumak demektir. Daha derin bir inceleme Aquinalı Thomas'ın, Aristoteles'in bu yazısı üstüne ne yazdığını okumak demektir. Bilimsel bir inceleme ise Aristoteles'in ve Aquinalı Thomas'ın bu yazılarını yineleyen üçüncü bir kitabı okumak demektir.

Buna göre Ortaçağ Skolastik felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sorgulayıcı bir tavırdan uzak olduğu
B) Otoritelerin görüşlerine bağlı olduğu
C) Yeni düşüncelere ve araştırmaya kapalı olduğu
D) Bilimin ve bilginin Aristo'nun kitaplarına dayandırıldığı
E) Yapılan eleştirilerle kendini düzelttiği

- 3) İbni Sina'ya göre, duyularımız bize, kendileri de başka nedenlere bağlı olan, yani sorunsuz olan nesnelere, varlıkları gösterebilir ancak. Ama varlıklardaki düzen, nedenlerin birbirini izlemesi biçimindeyse, her varlığın ve her nedenin ilk nedeni olan ve kendi varlık nedenini kendinde taşıyan zorunlu bir varlığın olması gerekir. İşte bu zorunlu varlık Tanrı'dır.

İbni Sina bu açıklamasında İslam felsefesinde aşağıdaki problemlerden hangisine yanıt aramaktadır?

- A) İrade özgürlüğü problemine
B) Toplumsal yaşam problemine
C) Bilginin kaynağı problemine
D) Tanrı'nın varlığı problemine
E) Birey - devlet problemine

- 4) İnsanda akıl vardır ve kendi iradesiyle iyi ve kötüye yönelir. Akıl ve irade, insanın kendi eylemlerini seçebilme özgürlüğünün kanıtıdır. Seçim yapabilme, insanın davranışlarından sorumlu olduğunu gösterir. Akıllı sayesinde insanın doğru düşünme yeteneği vardır ve düşündüğünü yapma özgürlüğüne sahiptir. Eğer düşündüğünü yapamıyorsa köledir.

Farabi'ye ait bu açıklamada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan özgür değildir ve eylemlerinde mecburdur.
B) İnsan, akıl ve iradeyle davranışlarını tercih eder ve eyleme geçirir.
C) İnsan hiçbir şeyi yapmaya muktedir değildir.
D) İnsan tüm davranışlarında Allah'a karşı sorumludur.
E) İnsan ne özgürdür ne de özgür değildir.

- 5) Farabi'ye göre, insanın gayesi "hayır"a ulaşmaktır. En yüksek hayır ise mutluluktur. Mutluluk, insanın bilim, sanat ve felsefeyle uğraşması ile elde edilir. Mutluluk insanın kendi özü üzerinde düşünmesi, kendini insan olarak bilmesidir. Varlığı ve evreni bilmek insanın kendisini bilmesini sağlar ve insan ancak kendini bilme ile evreni ve varlığı bilebilir. Bu en yüksek mutluluktur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Farabi'nin bu görüşüne ters düşer?

- A) İnsanın amacı mutluluğa ulaşmaktır.
B) Düşünsel alanda çalışmalar yapmak insanı mutlu kılar.
C) Mutluluk, insanın kendi özünü bilmesidir.
D) Evrenin bilgisine sahip olan insan, mutluluğa erişir.
E) Mutluluk her türlü dış etkiden kurtulmakla olanaklıdır.
- 6) Pratik gereksinmelerle şekillenmiş olan aklımız, dünyanın çıkarımıza olmayan bütün yönlerini yok sayar ve hakikatin algılanmasını engeller. Buna karşılık "sezgi" denilen bir yeteneğimiz olduğunu, istesek onu kullanabileceğimizi ve onun en azından teorik olarak, gelecek için olmasa da, geçmiş ve şimdiki zaman hakkında her şeyi bilmemizi sağlayabileceğini öne sürer.

Gazali'ye ait bu görüşten hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Kesin bilgi edinmede akla güvenilemez.
B) Bilginin doğruluğuna veya yanlışlığına akıl karar verir.
C) Güvenilir olabilecek tek şey insanın kendi deneyimleridir.
D) Hakikatin bilgisini verebilecek tek şey sezgidir.
E) İnsan doğru bilgiye şüphe ederek ulaşır.

- 7) Sağlıklı yaşamak için uyulması gereken kurallardan hukuk kurallarının nasıl olmaları gerektiğine; toplumsal yaşamdan, ölümden sonra insanoğlunun nelerle karşılaşacağına kadar; her şey İslam dinince belirlenip açıklanmıştır. Bu nedenle İslamiyet böyle kabul edilmeli ve uygulanmalıdır.

Eşari akımının bu görüşlerinin dayandığı temel inanç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuran'ı serbest biçimde yorumlama
B) Dinsel bilgiyi gerçeğe ulaşmada yeterli sayma
C) İslam dinini felsefe ile temellendirme
D) Dinsel problemleri akla dayanarak çözme
E) Dinden çok bilimsel çalışmalara ağırlık verme

- 8) Mevlana'ya göre evrendeki varlıklar arasında yalnızca insanın özel ve ayrıcalıklı bir yeri vardır. Çünkü insan, Tanrı'nın niteliklerini kendisinde toplayan üstün bir varlıktır. İnsan, beden ve ruh denen iki ögeden oluşur. Beden ölümlü, ruh ölümsüzdür. Ölümsüz olan ruh, insanı Tanrı'ya bağlar. Tanrısal öz insana, varlığın esas kaynağını gösterir; insan, ruhu sayesinde Tanrı'nın gücünü evrendeki uyum ve düzeni bilebilir.

Parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evren, varlığını Tanrı'ya borçlu olan görünüşler bütünüdür.
B) İnsanın Tanrı katına yükselebilmesinin tek yolu aşktır.
C) Tanrı, her şeyi bilen, her şeye gücü yeten, ezeli - ebedi varlıktır.
D) Tanrısal öz taşıdıkları için bütün insanlar değerlidir.
E) Tanrı'ya ulaşmanın yolu akıl değil, gönüldür.

- 9) Tasavvufçulara göre Tanrı insanı, kendi mutlak gücünü ve büyüklüğünü bilecek ve sevecek şekilde yaratmıştır. İnsan varlıkların en yücесidir. Görevi ise Tanrı'nın kudret ve güzelliğini en temiz ve yüce bir şekilde bilmektir.

Buna göre tasavvufçular için aşağıdakilerden hangisi doğru kabul edilemez?

- A) Gerçek ve mutlak varlık yalnızca Tanrı'dır.
B) Sadece insan Tanrı'nın bilgisini, büyüklüğünü bilir.
C) Tanrı'nın duyular dünyasında görülmesi imkansızdır.
D) İnsan Tanrı tarafından yaratılmış yüce bir varlıktır.
E) Bu dünyada insanın görevi Tanrı'yı bilmektir.

- 1) "Ortaçağ Felsefesi geniş ölçüde bir yorumlama felsefesidir. Filozoflar seçtikleri belli bir düşünme geleneği doğrultusunda olmakla beraber, yine de özgün yorumlarıyla kendi düşünce dünyalarını kurarlar. İşte bu bağlamda, hiçbir felsefe tarihçisi bir Anselmus'un, bir Bernardus'un özgün olmadığını ileri süremez. Özellikle Abelardus, modern tutumuyla daha da belirgin hatta çağı için çok ileri denilebilecek düşüncelerin temsilcisi olarak ortaya çıkar.

Parçadan hareketle Ortaçağ Felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bireyi merkeze alan hümanistik bir anlayışın egemen olduğu
B) Düşünürlerin ilgisinin somut ve pratik konulara yöneldiği
C) Felsefede ayırma ve uzmanlaşmanın görüldüğü
D) Varolan dogmaların akıl süzgecinden geçirilerek eleştirildiği
E) Felsefe adına çabanın gösterildiği

- 2) Yüzyıllar boyu sürmüş olan Ortaçağ'da felsefe, kendi gücü ile prolemlere çözüm arama çabası yerine kilisenin buyruğunda ilkçağ filozoflarının görüşlerinin din ile uyuşmasını sağlama çabasından ibaret kaldığı için hiçbir zaman özgün bir düşünsel çaba olarak görülmemiştir.

Buna göre, Ortaçağ felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yeni bilgiler üretmediği
B) Kuşku ve eleştiriyi bir yöntem olarak benimsediği
C) Eski görüşleri yeniden yorumladığı
D) Dinsel dogmaların benimsenmesine çalıştığı
E) Değişime kapalı olduğu

- 3) Ortaçağ'da Avrupa'da Yunan felsefesi neredeyse tamamen unutulmuşken, İslam dünyasında serpilip gelişmeye devam ediyordu. XII. yüzyılda Farabi, İbni Sina, İbni Rüşd'ün eserleri Latince'ye aktarılmış ve Avrupa'da Yunan Felsefesi yeniden yeşertilmiştir. Bu anlamda XII. ve XIII. yüzyılın büyük çevirmenlerinin katkılarıyla İslam felsefesi, tıp ve bilimin Batı'ya geçtiği geçiş köprüsü olarak hizmet etmiştir.

Parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İslam dünyası Yunan felsefesini Avrupa'dan almıştır.
B) İslam felsefesi, Yunan felsefesi ile Avrupa felsefesi arasında geçişi sağlamıştır.
C) Ortaçağ tüm dünyada Yunan felsefesinin unutulduğu dönemdir.
D) İslam düşünürlerinin Latince yazmış olmaları Yunan düşünürlerini etkilemiştir.
E) Avrupa felsefesi ile Yunan felsefesi arasında kopukluk vardır.

- 4) **Yaprak:** Ruh bedenden bağımsız ve bedenden önce yaratılmıştır. Maddi bir yapı olmayan ruh değişmez sonsuz ve ölümsüzdür.

Özlem: Eğer ölüm her şeyden kurtulmak olsaydı bu kötüler için bir hediye olurdu onlar öldükleri zaman ruhları ile birlikte bedenlerinden ve kötülüklerinden kurtulmuş olurlardı.

Ayşe: Kötülük, iyinin eksikliği veya yoksunluğundan kaynaklanan irade zayıflığıdır.

Bu konuşmacılardan hangisinin fikri "Ruhun ölümsüzlüğü" problemi ile alakalı değildir?

- A) Yaprak
B) Özlem
C) Ayşe
D) Yaprak ve Özlem
E) Özlem ve Ayşe

- 5) Aquinalı Thomas'a göre, Tanrı özgür değildir ve dünyayı yaratmak zorunda olduğu için yaratmıştır. Tanrı özgür olmadığına göre, insan içinde özgürlük söz konusu olamaz. İnsan kurtuluşu için hiçbir şey yapamaz. Tanrı'nın başışına muhtaçtır, onu ancak Tanrı kurtarabilir.

Buna göre Aquinalı Thomas'ın dünya görüşü için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Belirlenimci, dolayısıyla kaderci bir anlayışa sahiptir.
B) Tanrı'nın varlığının ya da yokluğunun bilinemeyeceğini iddia eder.
C) Dinin özülle ilgili olarak, neyi bildiğimizi değil nasıl bildiğimizi araştırır.
D) Tanrı'nın dünyadan ayrılığını yani aşkınlığını kabul eder.
E) Özgür iradeye değer veren, akılcı bir felsefeyi savunur.

- 6) Eşariye göre, insan gerçeğe akıl ile değil imanla ulaşabilir. Çünkü ilksiz, sonsuz ve mutlak irade olan Tanrı; olmuş, olmakta ve olacak olan bütün şeylerin nedenidir. Evrendeki her şey Tanrı'nın "ol" kelamıyla bir anda meydana gelmiştir. Her şey zaman ve uzay içinde Tanrı'nın keyfine göre hareket etmek üzere salıverilmiştir. Bu yüzden evrende kendiliğinden işleyen doğal yasalar da yoktur.

Bu parçadan, aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Evrendeki her olay Tanrı'nın iradesinden kaynaklanır.
B) Akıl gerçeği anlamak için yeterli değildir.
C) Evren kendi kendine işleyen mekanik bir yapıdır.
D) Evrendeki hareket ve değişme Tanrı'dan bağımsız değildir.
E) Evrenin kendine özgü yapı ve işleyişinden söz edilemez.

- 7) "İnsanlar birbirlerini severler, birbirlerini aynı yüce varlığın yarattığı varlıklar olarak görürler. Bundan dolayı birbirlerine yardım ederler. Bu bütün erdemli insanlardan ve bilginlerden oluşan bir toplumdur. Burada başkan, aydınlar ve bilginler arasında seçilir. İyi başkan kendisinde peygamber ve filozofun bütün olumlu niteliklerini toplayan kişidir."

Farabi'ye ait bu görüşten aşağıdakilerden hangisine varılamaz?

- A) Toplumsal dayanışma erdemdir.
B) Devleti yönetenler bilginler olmalıdır.
C) Tanrı tarafından yaratılan insanlar birbirlerini severler.
D) Siyaset toplum yapısına aykırıdır.
E) Devleti yönetenler filozof veya peygamber özelliklerine sahip olmalıdır.

- 8) Augustinus'a göre, Tanrı bu dünyayı hiçten yaratmıştır. Dünya, Tanrı'nın özgür eyleminin bir sonucudur. Bu dünyadaki her şey varoluşunu Tanrı'ya borçludur. Madde de Tanrı tarafından yaratılmıştır, bu yüzden madde kötü olamaz. Zira, Tanrı tarafından kötü hiçbir şey yaratılmamıştır.

Augustinus'un bu görüşleri aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt olamaz?

- A) Tanrı mutlak anlamda iyi midir?
B) Evren yaratılmış mı yoksa öncesiz - sonrasız mıdır?
C) Evrende kötülük var mıdır?
D) Varlıkları yaratan güç nedir?
E) Ruh ölümsüz müdür?

- 9) Mevlana'ya göre yaratılmış olanlar içinde sadece insan varlığın özünü, güzelliğini ve iyiliğini sezebilir. Çünkü yaratıcı, kendi ruhundan yalnızca insana üflemiştir. Fakat, insanın maddeye bağlı ve geçici zevklerle örülü benliği bu sezgiyi engeller.

Mevlana'ya göre, insana düşen görev aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaratılmış olan her şeyi sevmesi
B) Varlığın özünü sezmeye çalışması
C) Benliğini tatmine yönelik eylemlerde bulunması
D) Dünya nimetlerinden yararlanmaya çalışması
E) Benliğine yenik düşmekten kurtulmaya çalışması

- 1) Anselmus'a göre Tanrı, tasarlanabilen en yetkin varlık olarak tanımlanır. Tanrı kendisinden daha büyük ve yetkin olan varlığın tasarlanamayacağı varlıktır. Yetkinliğin ya da büyüklüğün en önemli özelliklerinden biri var oluşudur. Yetkin bir varlık var olmadığı takdirde yetkin de olamaz. Buna göre Tanrı'nın hem en yüksek derecede yetkin bir varlık olması hem de var olmaması düşünülemez. İşte bu nedenle Tanrı'nın varlığı Tanrı tanımından zorunlu olarak çıkar.

Anselmus bu ifadesinde Tanrı'nın varlığına ilişkin aşağıdaki kanıtlamalardan hangisini kullanmaktadır?

- A) Ontolojik kanıtı B) Kozmolojik kanıtı
C) Teleolojik kanıtı D) Ahlak kanıtını
E) Hudüs kanıtını

- 2) Metafiziğin temel sorularından biri de "Var olan nedir?" sorusudur. Var olan nedir sorusuna insanlar, hayvanlar, kuşlar, balıklar gibi türsel şeylerden söz ederek cevap verebiliriz. Bu soruya cevap vermenin bir yolu da bu insan, bu ağaç, bu balık gibi tek tek şeylerden söz etmek mümkündür. Peki ama bunlardan hangisinin gerçekliği vardır? Tek tek insanlar mı gerçektir, yoksa evrensel insan varlığı mı?

Parçada genel hatları verilen ve daha çok Ortaçağ'a özgü olan tartışma konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı'nın varlığı problemi
B) Ruhun ölümsüzlüğü problemi
C) Kötülük problemi
D) İrade özgürlüğü problemi
E) Tümeller problemi

- 3) "Evrensel olan bireysel olandan önce gelir ve bireysel olanlar olmadan kendi başına vardır. Yani, tümeller var olan şeylerden bağımsız olarak vardır; öyle ki tikellerin varlık nedeni olabilirler."

Tümeller problemine dair olan bu bakış açısı;

- I. Kavram realizmi
II. Kavramcılık
III. Adcılık

gibi görüşlerden hangisinin düşüncelerini ifade eder?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

- 4) "Doğal ihtiyaçların etkisiyle biraraya gelerek toplumu oluşturan bireyleri bilgin ve erdemli kişiler yönetmelidir. Bir topluma ancak bedenen ve ruhen sağlam, zeki, öğrenme ve öğretmeyi seven, dürüst kendine güvenen, Tanrı'ya inanan çalışkan kimse başkan olmalıdır. Yöneticiler bu özelliklere sahip olmadıkları takdirde, yönettikleri kişiler mutsuz olur. Mutluluğa ulaşmak için kurulan şehir, erdemli şehirdir."

Farabi'ye ait bu devlet anlayışında aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Mutlu bir yaşam için bilgi ve ahlaki değere sahip yönetici olmalıdır.
B) Toplumu yönetenler hem akıllı hem de değerleri iyi bilen olmalıdır.
C) Bireylerin değerleri farklı olduğu için devlet yasaları ona göre uygulanmalıdır.
D) Yöneticiler, yönetme kabiliyetine sahip olmalıdır ki toplum mutlu olsun.
E) İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla birarada yaşarlar.

- 5) "İnsan akli doğuştan bazı bilgileri beraberinde getirir, yani aslında pasiftir ama deney ile karşılışınca aktif hale gelir. Böylece duyular ve mantıksal çıkarımlarla elde edilen bilgilere ulaşılır. Bu bilgiler doğru veya yanlış olabilir. Akıl, daha sonra "tasdikat" (doğrulanmış bilgiler) dediği doğru bilgiye ulaşır."

Farabi'ye ait bu düşünceden hareketle aşağıdakilerden hangisine varılamaz?

- A) İnsan zihni doğuştan boş bir levha gibidir.
B) Akılda bazı bilgiler doğuştan bulunur.
C) İnsan zihninde var olan bilgileri duyular aktif hale getirir.
D) Doğru bilgi duyular ve akıl birlikteliği ile elde edilir.
E) Akıl bilgileri doğru ya da yanlış olabilir.

- 6) "Deney ve tümevarım metodunu İslam düşünce dünyasında ilk defa kullanan ve bilginin kaynağı olarak daha çok duyumları kabul eden ilk felsefe akımıdır."

Tanımı verilen bu akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dehriyye
B) Batınlık
C) İhvanı Safa
D) Meşşailik
E) Tabiiyyun

- 7) Batınlık akımına göre evren önsüz ve sonsuzdur, yaratılmamıştır. Evren kendi bütünlüğü içinde, dokuz evreni kuşatır. En yüksek aşamada bulunan "sabık" denir, bundan basamak basamak inilerek usun bulunduğu alana gelir. Us bu dokuz evren dizisi dışındadır, sürekli olarak değişir. Dinin ileri sürdüğü gibi evrenin dışında, bir öte evren yoktur, yargı günü yeniden dirilme, gerçek değildir. Evrende mutlu yaşayan cennette, mutsuz yaşayan ise cehennemde demektir. Tanrı yaratıcı nitelik taşıyan doğal bir güçtür, gerçeküstü yoktan vareden bir varlık değildir.

Buna göre Batınlık akımı aşağıdakilerden hangisini reddetmez?

- A) İlahi bir Tanrı fikrini
B) Ahiret inancını
C) Evrenin yaratılmış olduğunu
D) İnsanların davranışlarından dolayı yargılanacağını
E) Bir yaratıcının varlığını

- 8) Gazali "Akıl tek başına doğruyu ortaya koyamaz, doğru ancak gönül gözüyle bilinebilir." sözleriyle inancı ve inanca dayalı sezgiyi temel almıştır. Bu nedenle felsefi doğrulamanın gerçek doğrulama olamayacağını savunmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Gazali'nin düşüncesini destekler?

- A) Akıl, din için kullanılan bir araçtır.
B) Akıl - iman çelişkisi din ve felsefenin ayırıcı niteliğidir.
C) Varlığa ilişkin sınırlar ancak inancın sağladığı sezgiyle çözülebilir.
D) Mutlak hakikati sadece iman verebilir.
E) Akılın verdiği bilgiler her türlü inancın üstündedir.

- 9) İslam mistisizminde (tasavvuf) insanın mutlu olması Tanrısal gerçekliği kavraması ile olanaklıdır. Tanrı'nın eseri olan insan bu nedenle kutsaldır ve kendisinde bulunan Tanrısal öze sevgi ve gönül ile ulaşabilir.

Parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanın bilme yetisi sınırlıdır.
B) Evreni Tanrı yaratmıştır.
C) İnsanın mutluluğu yaratıcıyı kavramasına bağlıdır.
D) İnsan, Tanrı'nın bir parçasıdır.
E) İnsan, kendi değerlerini kendisi oluşturur.

- 10) "Ararsan Mevlayı kendinde ara; Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir."

Yunus Emre'nin bu düşüncesinde vurgulamak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı'ya ulaşmanın yolu ona inanmaktır.
B) İbadet ederek Tanrı'ya ulaşılabilir.
C) Tanrı doğanın dışında bulunan yüce varlıktır.
D) Tanrı düşüncesi insanın kendi içindedir.
E) Tanrı'ya ulaşmak için inzivaya çekilmek gerekir.

- 1) Anselmus'a göre, Tanrı vardır. Tanrı'nın olmadığını düşünmek, mükemmelliğin olmadığını düşünmektir. Oysa insanda en yüksek derecede mükemmel olan bir varlık fikri vardır. Bu da Tanrı'nın mükemmelliğidir.

Anselmus bu görüşüyle, aşağıdaki Tanrı kanıtlamalarından hangisine örnek teşkil etmektedir?

- A) Kozmolojik kanıt
B) Ahlak kanatına
C) Düzen ve amaç kanıtına
D) Ontolojik kanıt
E) Hudus kanıtına

- 2) **Kenan** : Tanrı her zaman iyiyi emreder, ama insana irade vermek suretiyle iyiyi ve kötüyü seçme özgürlüğünü de tanır.

Serdar : Kötülük, iyinin eksikliği veya yoksunluktan kaynaklanan irade zayıflığının sonucudur.

Erhan : Tanrı insanlara iyiliği emreden, kötülükten uzak durmalarını isteyen ve her şeyi yaratan tek varlıktır.

Aydın : Yaradan evreni mükemmel bir şekilde yaratmıştır. Kötülük kusurlu olan insanın erdemden uzak oluşundan kaynaklanır.

Deniz : İnsan kendi kaderini bilmez bu da onun özgür olduğunu gösterir.

Bu konuşmacılardan hangisi Hristiyan felsefesinin tartıştığı "kötülük problemi" ile ilgili yorumda bulunmamıştır?

- A) Kenan B) Serdar C) Erhan
D) Aydın E) Deniz

- 3) "Tekil terimin iki anlamı vardır: Birinci anlamda bir "tekil" sözcüğü, bir olan ve çok olmayan her nesneyi işaret eder. Bir tümelin zihinde bulunan belli bir nitelik olduğuna inananlar, sözcüğün bu anlamında her tümelin bir tekil olduğunu kabul etmek zorundadır. Uyuşum onu ortak yapsa da, bir sözcük olarak alındığında doğru ve gerçek olan tekildir, sayıca tektir."

Parçada tümeler problemine yönelik düşüncelerine yer verilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aquinalı Thomas B) Augustinus
C) Anselmus D) Platon
E) Ockhamlı William

- 4) "İnsanın toplumsal yönü kadar hayvani bir yanı da vardır. İşte üstün bir otoriteye sahip devlet ve onun koyduğu kurallar insanı, insanın sahip olduğu hayvani yönüne karşı koruyacak yeni bir silah olarak belirmektedir. Böylece insanlar için, kendi cinslerinden bir yasakçıya sahip olma, ona baş eğme doğal bir zorunluluk olarak ortaya çıkar. Ancak bu durum hayvanlardaki içgüdülerden farklı olarak insanlardaki aklın ve siyasal örgütlenme yeteneklerinin bir sonucudur."

Toplumsal yaşama yönelik bu görüş, aşağıdaki filozoflardan hangisine aittir?

- A) Farabi B) Gazali C) İbni Rüşd
D) İbni Haldun E) El Kindi

- 5) "Biri duyusal diğeri ussal olmak üzere iki tür bilgi vardır. Duyusal bilgiler, duyu organlarıncı algılanan, tekil olan bilgilerdir. Bunlar "tekil" olduklarından bilimsel bilgi değildirler, ama onun maddesini oluşturarak bilimsel bilgiye olanak sağlarlar. Akıl da bu tekil bilgileri biçimlendirerek ve birtakım kalıplara sokarak genel kavramlara ve yargılara dönüştürür. Böylece kesin ve genel geçer bilgilere ulaşılır.

Parçada bilginin kaynağı hakkında düşüncelerine yer verilen Ortaçağ İslam düşünürü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbni Sina B) Harezmi C) Gazali
D) Farabi E) İbni Haldun

- 6) I. Çelişkili hükümlere götüren zekadan ve algı yanılmalarına yol açan duylardan şüphe ederim.
II. Akıl ve duyları bilgi kaynağı olarak kabul etmekle beraber bu bilgilerin kesinliğine güvenemem.
III. Mutlak bilgiye yalnız iman ile ulaşılabilir.
IV. Mutlak bilgiye yalnız kalp gözü ile ulaşılabilir.
V. Sürekli bir oluş ve hayat atılımı olan akışın bilgisi sezgi ile elde edilir.

Verilenlerden hangisi Gazali'nin bilgi problemine ait görüşlerinden değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 7) "Her şey doğa kanunları ile var oluyor. Bir yaratıcı yoktur. Zaman ilerledikçe her şey değişmektedir. Alem böyle kendiliğinden gelmiş ve böyle gidecektir. Canlılar da böyle birbirlerinden üreyip sonsuz olarak sürecektir."

İslam Felsefesinde Dehriyye akımına ait bu görüşe dayanarak;

- I. Evrenin bir yaratıcısı yoktur.
II. Var olan her şey kendiliğinden oluşmuştur.
III. Maddenin ortaya çıkması ilahi bir nedene bağlıdır.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

- 8) Yanlış inançlarla, sapkın inançlarla bozulmuş olduğuna inandıkları şeriati, doğa felsefesi ve bilimsel bir zihniyetle temizleyerek, şeriatin ve bu arada dinin gerçek özünü açığa çıkarmayı amaçlayan bir cemiyetin üyeleri aynı zamanda, İslam ansiklopedistleri olarak bilinir.

Parçada bakış açısı anlatılan İslam felsefesi akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İhvanı safa B) Dehriyye C) Tabiiyyun
D) Meşşailik E) İsrakilik

- 9) Evrende var olan tüm varlıkların aydınlık ve karanlık gibi iki ayrı nitelik taşıdığını, evrendeki bu ışık ve aydınlığın kaynağının Tanrı olduğunu savunan İsrakiye anlayışına göre, Tanrı nurların nurudur. Varlık ya da varoluş Tanrı'dan aşağı doğru gerçekleşen bir türümün sonucu olarak ortaya çıkar. Varlık açısından zorunlu tek varlık Tanrı'dır. O kendi kendisiyle vardır. Geri kalan her şey Tanrı'ya işaret etmekte olup O'nu gerektirir. İnsan söz konusu bir nuru sezgi ile kavrar.

Buna göre İsrakiye akımı aşağıdakilerden hangisini kabul etmez?

- A) Gerçekliğin özüne ulaşmak sezgi ile mümkündür.
B) Varolan her şeyin bir nedeni vardır. O'da Tanrı'dır.
C) Bütün varlıklar Tanrı'dan dolayı vardır.
D) Tanrı'nın var olmasının nedeni kendisidir.
E) Gerçek olan tek şey ezeli ve ebedi olan maddedir.

- 10) "Dinin ne ibadetini, ne ahlakını akılcı bir şekilde açıklayamazsınız. Dolayısıyla dini, olduğu gibi benimsemek zorundasınız."

Gazali'ye ait bu açıklamada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinsel konular ancak akılla anlaşılabilir.
B) Akıl bilgisi her zaman inançtan önce gelir.
C) Gerçekliğin bilgisine inancın akıl tarafından yorumlanmasıyla varılabilir.
D) Akıl, inanç konularını kavrama da yetersiz kalır.
E) Dinsel inançlarda sorgulama yapma akılla mümkündür.

- 11) **Skolastik felsefenin temsilcisi Anselmus "Anlamak için iman etmek gerekir" derken aşağıdakilerden hangisini öne sürmüştür?**

- A) İnanç bilgiden önce gelir.
B) Mutlak iyi olan Tanrı'nın varlığıdır.
C) Nesnel Tanrı'nın bilinmesinde sembol teşkil eder.
D) Bilgi insana dinin doğrularını anlamasında yardımcı olur.
E) Var olan her şey Tanrı'dan pay almıştır.

- 1) MÖ. 6. ile 4. yüzyıllar arasında doğup gelişen dogmatizmin etkilerini yeniden yaşatmaya başlayan skolastik düşünüş, ortaçağ boyunca sosyal hayata, inanç ve düşünce biçimlerine uzun süre egemen olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi skolastik felsefenin özelliklerinden biri değildir?

- A) Dinin dogmalarına önem verme
B) Bilimsel yönetime karşı olma
C) Eleştirici düşünmeye açık olma
D) Dinin dogmalarını öğretmeye çalışma
E) Olanı olduğu gibi ve değişmez olarak kabul etme

- 2) Ortaçağ felsefesinin en ünlü tartışması "tümeller tartışması"dır. Bu tartışmada üç farklı bakış açısı olsa da özellikle ikisi arasındaki mücadele daha çetin olmuştur. Bunlar; Platon'a kadar geri götüreceğimiz "kavram realizmi" ve Ortaçağ'da Ockhamlı William ile temellenen "nominalizm" (adcılık)dir. Kavram realizmine göre, gerçekten var olan "şu masa" değildir, fakat "masa" genel kavramıdır. Nominalizme göre ise gerçekten var olan "masa" genel kavramı değildir, "şu masa" dır.

Buna göre, "kavram realizmi"ni, "nominalizm"den ayıran temel fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireysel gerçekliğe önem vermesi
B) Doğruluğa ulaşmada algılara güvenmesi
C) Somut nesnelerin gerçekliğinden şüphe etmemesi
D) Gerçek varlığı düşüncede bulunan genel kavramlara bağlaması
E) Tek tek varolanlara dikkatini yöneltmesi

- 3) **Gazali'ye göre;**

- Her yoktan var olanın, var olmasının bir nedeni vardır.
- Evren yoktan var olmuştur.
- O halde onun var oluşunun da bir nedeni olmalıdır ki bu da Tanrı'dır.

Gazali'nin bu kanıtına "hudüs" (var olma) kanıtı adı verilir.

Bu açıklamasında Gazali aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

- A) Tanrı'nın her yerde her şeyde olduğunu göstermeyi
B) Tanrı'nın varlığının ya da yokluğunun bilinemeyeceğini
C) Meydana gelen her şeyin bir nedeni olduğundan hareketle Tanrı'nın varlığını kanıtlamayı
D) Varlığı kanıtlanamayan bir şeyin var olduğuna inanmanın mantıksızlığını
E) Tanrı'ya ulaşmanın yollarının dinden geçtiğini

- 4) İnsan "Her şey Tanrı'nın eseridir ve onun isteği ile olur." yaklaşımından hareketle, yaptığı her eylemi, karşılaştığı her olayı O'na bağlayarak kişisel sorumluluktan kurtulamaz. Tanrı insanlara olanaklar sunar, ama seçimi insanlara bırakır. Her insan kendi eyleminden sorumludur.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Olaylar insan iradesinin dışında olduğundan, insan bunlardan sorumlu değildir.
B) Her şey Tanrı'nın sürekli denetimi altında gerçekleşir.
C) İnsan çıkarına aykırı düşen eylemi benimser.
D) Eyleminin sorumlusu kendi seçimini iradesi ile yapan insandır.
E) Davranışın niteliği birey bilinç düzeyine bağlıdır.

- 5) İmanın İslamın temeli olduğunu ve akıldan önce geldiğini, evrende bulunan bütün varlık türlerinin Tanrı tarafından yaratıldığını savunan Maturidilik, bununla birlikte dinin gereği gibi anlaşılabilmesi için Kur'an ve sünnete ek olarak aklında gerekli olduğunu dile getirir.

Bu bakış açısıyla Maturidilik, aşağıdakilerden hangisini temellendirmek istemiştir?

- A) Aklın bilgileri inancın bilgilerini de kapsar.
B) Dinin anlaşılabilmesi için akla gerek yoktur.
C) İnanç konuları imanla anlaşılır ancak yine de akıl gereklidir.
D) Akıl inanç bilgilerinden üstündür.
E) Akla güvenip inanç konuları sorgulanmalıdır.

- 6) Farabi'ye göre, duylara ve akla dayalı olmak üzere iki tür bilgi vardır. Duyusal bilgi "tekil" olandır ve bilimsel nitelikli değildir. Fakat akıl bu duyusal birikimleri belirli bir kalıba sokarak genel geçer bilgilere ulaşır. Bu yüzden akıl, insanın en güvenilir yetisidir.

Farabi'nin bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Hakikate ulaşmada akıl ve duylar belirleyicidir.
B) Duyların bilgisi varlığı tek tek gösterir.
C) Akıl, duylardan gelen verileri düzenler.
D) Hakikatin mutlak bilgisine ulaşılabilir.
E) Doğuştan zihinde olan bilgi, aklın ışığında hatırlanır.

- 7) "İnanmak için anlamıyorum, anlamak için inanıyorum."

Anselmus'a ait bu düşüncede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnanç ancak anlamanın sonunda oluşur.
B) İnanç, her olayı ve bilgiyi anlaşılır kılar.
C) İnançsız elde edilen bir bilgi düşünülemez.
D) İnanç, aklın karşısında zayıftır.
E) Anlamak ile inanmak aynı şeylerdir.

- 8) – Mevlana'ya göre, insan Tanrı'yı gönlünde bulur. Bu yüzden tüm insanlar birer Tanrı'dır.
– Yunus Emre'ye göre, sevgi yüklü olan insan Tanrı'yı kendi içinde bulur.

Aşağıdakilerden hangisi Mevlana ve Yunus Emre'nin bu görüşleriyle paraleldir?

- A) Yaratılan her şeyde Tanrı vardır.
B) İnsana düşen görev Tanrı'nın buyruklarını yerine getirmektir.
C) Kullanın en büyük görevi Tanrı'ya aşkla yaklaşmaktır.
D) İnsan mutlu olmak için bu dünyadan vazgeçmelidir.
E) En yüce varlık insandır.

- 1) Ortaçağ filozofları için doğru, araştırılması gereken bir şey değildir. Çünkü bütün doğrular kutsal kitapta verilmiştir. Bu yüzden Ortaçağ felsefesi yeni bir şey söylemez. Rönesans filozofu için ise doğru araştırılması gereken bir şeydir. Bu da rönesans filozofunu tutkulu bir araştırmacı yapmıştır. Bu nedenle Rönesans felsefesi değişken, aktif ve hamlecidir.

Buna göre Rönesans felsefesini, Ortaçağ felsefesinden farklı kılan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varolan dogmaların bilgisini devam ettirme
B) Yeni bilgilerin arayışına önem verme
C) Kendi içinde kapalı bir sistem olma
D) Aramayı değil, dinsel inancı temellendirmeyi amaçlama
E) Araştırmaktan çok inanmayı tercih etme

- 2) Rönesans döneminde dinsel inanç ve otoritelerin yerine akıl ve deney geçer. Rönesans insanı doğa ile kendi arasındaki bütün perdeleri kaldırarak hem doğaya hem de kendine yeni bir gözle bakmak isteyen insandır. Bu kaygı Ortaçağ'dan önce insanoğlunun bilgi ve kültür alanında vermiş olduğu ürünlere büyük bir ilgiyle dönülmesine ve bunların benimsenmesine yol açtı ki bu hareket "hümanizma" denildi. Dolayısıyla Rönesans Ortaçağ'a oranla insan düşüncesinin zenginleşmesini dile getirir.

Buna göre Rönesans felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ortaçağ'da dinle sınırlanan felsefeyi kısırlıktan kurtardığı
B) Felsefenin konusunda köklü değişiklikler yarattığı
C) İnsanın doğaya, özgür bir bakış açısıyla yaklaşmasını sağladığı
D) Olgular dünyasını dinle uzlaştırdığı
E) İnsana büyük bir önem verdiği

- 3) Eski Yunanlı astronom Ptolemaios, evrenin merkezinin Dünya olduğunu, gezegenlerin ve güneşin Dünya'nın çevresinde döndüğünü ileri sürdü. 17. yüzyıla kadar geçerliliğini sürdüren bu görüşten sonra Kopernik, Güneş merkezli bir sistem geliştirmiştir. Kopernik'in yaklaşık yüzyıl kabul görmeyen sistemi ise Galileo'nun teleskobu bulmasından sonra gözlemlerle desteklenmiştir.

Parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

- A) Bilimin doğru bilgilere ulaşabilmesi için felsefi araştırmaları dikkate alması gerekir.
B) Bilimin amacı olguları önceden tahmin etmektir.
C) Bilimsel açıklamaların kabul görmesi, güvenilir yollarla doğrulanmasına bağlıdır.
D) İçinde çelişkiye yer veren bilgiler bilimsel nitelik taşımaz.
E) Bilimlerin gelişmesi, farklı olanlar arasında işbirliği olmasını gerektirir.

- 4) Tarihsel süreç içinde, XVI. ve XVII. yüzyıllara kadar, birey - devlet ilişkisinde, her zaman, devlet ögesi ağır basmıştır; bu dönem boyunca, varlığını bireylere borçlu olan devlet, çoğu zaman bireyler üzerinde büyük bir baskı uygulamıştır. Fakat XVII. yüzyıldan başlayarak bireyler de devlet karşısında birtakım hak ve özgürlükler kazanmıştır. Bu sürece hukukun tam olarak katılması, bir yandan devleti kurumsallaştırırken, diğer yandan bireyin temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almaya yaramıştır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçadaki düşünceye uygun düşer?

- A) Hukukun benimsenmesi ile birlikte, birey - devlet ilişkisi dengelenmiştir.
B) Devlet, insanların toplu halde yaşamaya başlamalarıyla birlikte ortaya çıkmıştır.
C) Bireyin devlet karşısında birtakım haklar ve özgürlükler kazanması gereksizdir.
D) Bireyin temel hakları için devlet feda edilmelidir.
E) Devlet, vatandaşların dışında, onların üstünde bir kurumdur.

15. YÜZYIL - 17. YÜZYIL FELSEFESİ

- 5) Rönesans'taki bilimsel gelişmeler giderek bilimsel yöntem çalışmalarını ön plana çıkarmıştır. Bu anlamda Bacon, deney ve gözleme dayanmayan ve yeni bir bilgi üretme yerine bir "savı kanıtlama" tekniği olarak gördüğü tündengelim şiddetli bir şekilde eleştirerek tümevarımı bilimsel ve pozitif düşüncenin temelini yerleştirmiştir. Ona göre bilgiye ulaşmanın yolu; soyut konulardan ve önyargılardan sıyrılıp tümevarım yönteminin ege-men olduğu bir bilim anlayışıdır.

Buna göre Bacon, aşağıdakilerden hangisini benimsemiştir?

- A) Tekilin bilgisinden hareketle genellemelere varmanın doğru bir yöntem olduğunu
- B) Sağlam bilgilerin bütünden parçaya doğru yapılan akıl yürütmelerle elde edileceğini
- C) Bilimde yöntem probleminin tartışılmasının anlamsız olduğunu
- D) Her bilimsel çalışmanın tündengelim yoluyla denetlenmesi gerektiğini
- E) Deney ve gözlem verilerinin doğru bilgiye ulaşmada yetersiz olduğunu

- 6) Descartes, kendi aklının güçlerine ve belirlediği kurallara dayanarak, felsefesinin temelini yerleştireceği doğruyu aramaya koyulur. O, bu araştırması sırasında şüpheyi yöntem olarak kullanır. Descartes, böylelikle kendilerinden kuşku duymak için bir nedenin bulunduğu tüm inanç ve bilgileri bir kıyıya atar.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Descartes'in yapmaya çalıştığı şeyi ifade eden bir yargıdır?

- A) Tüm bilgiler doğuştan gelir, kaynağı ise akıldır.
- B) Bilgide nesnel bir temel aramak boşuna bir çabadır.
- C) Şüphe edilebilecek her şeyden şüphe edilerek doğruya ulaşılır.
- D) Bilginin doğruluğu pratikte fayda sağlamasına bağlıdır.
- E) Şüphe doğruya götüren bir araç değil, amaç olmalıdır.

- 7) Spinoza'ya göre Tanrı, mutlak olarak özgürdür. Çünkü yalnız kendisi tarafından belirlenmiştir. Bu nedenle onu hiçbir şey etkilemez. Oysa insan, başka şeylerin sürekli etkisi altındadır. İnsanı olumsuz etkileyenlerin başında da "tutku"lar gelir. Tutkular insanı edilgin, güçsüz ve köle yapar. İnsan tutkulardan arınıp özgürlüğe ulaşmak için Tanrı'yı bilmelidir. Tanrı'yı bilmek ise, var olan olarak algıladığımız her şeyin Tanrı'nın özünden doğduğunu bilmektir.

Spinoza'nın bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanın özgür yapan arzularıdır.
- B) Acıdan kaçıp hazzı ulaşmak insanı mutlu eder.
- C) Özgür insan, aklını ve iradesini kullanan insandır.
- D) İnsanın özgür olması yaratıcıyı bilmesine bağlıdır.
- E) Bireyin eylemlerini belirleyen ölçüt toplumsal normlardır.

- 8) Hobbes'a göre insan, doğası gereği bencildir. Bencil duygularının etkisinde hareket eden insan diğer insanlara zarar verdiği için "insan insanın kurdudur." Bu duruma son vermek isteyen insanlar birbiriyle anlaşarak düzenleyici bir kurum olan devleti oluşturmuştur.

Hobbes'un devlet kurumu ile ilgili görüşünün temelinde hangi varsayım yer alır?

- A) Devlet, ilahi bir düzenin toplumsal yaşamdaki yansımasıdır.
- B) Bencil duygulardan dolayı iyi bir devlet düzeni kurulamaz.
- C) Devlet, insanlarda bencil duygular geliştiren bir kurumdur.
- D) Devlet, başlangıçta birbirleriyle kavgalı olan insanların, bu duruma son verme iradelerinin ürünüdür.
- E) Devlet, insan ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak oluşan doğal bir düzendir.

- 1) Antik Yunan düşüncesinde amaç, insanlar arasındaki benzerliklerin "iyi ve güzel" yönde çoğaltılmasıyla, önceden tasarlanan yetkin insana ve toplumsal mutluluğa ulaşmaktır. Rönesans düşüncesinde ise insana bakış, farklılıklarının bir arada barındırılmasıyla bireysel özgürlüklerin gerçekleşmesi yönündeydi. Böylece insan bir "olanaklar varlığı" olarak ortaya çıkmış ve geleceğini kurmayı eline almış oluyordu.

Bu açıklamaya dayanarak Rönesans düşüncesini Antikçağ düşüncesinden ayıran özelliğin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) İnsanı özgür ve kendi kaderinin belirleyici olarak görme
B) Sosyal mutluluğa ulaşmayı amaç edinip insanları birbirine yaklaştırma
C) İnsan ve evrene dair yeni görüşler oluşturma
D) Önce doğayı, sonra insanı kendine problem alanı olarak alma
E) Düşüncelerin özgürce savunulabileceği bir ortam yaratma

- 2) Hümanizm (İnsancılık), insandan daha değerli bir varlık olmadığını, bu yüzden de insana yararlı bir toplumsal yaşama ve düşünce düzeyine ulaşılmasını amaçlayan, bunun için gerekli siyasal ve ekonomik düzenlemenin insan haklarına saygı çerçevesinde gerçekleşmesini isteyen bir öğretilerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi, hümanizmin ilkelerinden biri değildir?

- A) Her türlü düşünceye hoşgörülle yaklaşma
B) Bağımsızlığın her türlüyle savaşıma
C) Laik bir dünya anlayışını benimseme
D) İnsanı her şeyden üstün tutma
E) Devleti, mutlu bir azınlığın bekçisi yapma

- 3) Rönesansla oluşan yeni koşullar ve bilimdeki önemli gelişmeler düşünürleri yeni konulara yöneltmiştir. Bacon, geçerli bilgilerin tümevarımla elde edileceğini ileri sürmüştü, Descartes ise bilimsel ve felsefi araştırmanın uyması gereken kuralları açıklamıştır.

Buna göre Rönesans'ta düşünürlerin hangi konu üzerinde yoğunlaştıkları söylenebilir?

- A) Bilimin değeri
B) Bilimin dili
C) Bilimin konusu
D) Bilimin yöntemi
E) Bilimin yaklaşımı

- 4) Rönesans'ta liberal devlet anlayışı ilkin Hollandalı Hugo Grotius ile başlar. Ona göre, devlette ilk olan hukuktur; devlet sonra hukuku korumak için oluşturulmuştur. Dolayısıyla hukuk devletin sınırlarında bitmez, öteye de geçerek devletler arasında geçerliliği olan bir hukuk da olur.

Parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çağdaş devlet düşüncesinde devletler arası hukuka yer yoktur.
B) Hukuk devleti tek bir devletin sınırları ile gerçekleşir.
C) Rönesans düşüncesi, uluslararası hukuğun da oluşmasına yol açmıştır.
D) Rönesans devlet düşüncesi özgürlükçü bir düzen anlayışını reddeder.
E) Devlet var olan hukuku geçerli kılmada etkili bir güçtür.

15. YÜZYIL - 17. YÜZYIL FELSEFESİ

5) Bacon, Ortaçağ'da boş inançlara ve otoritelere bağlı kaldığı için genel-geçer bilgilere ulaşılamadığını, doğa üzerinde egemenlik sağlayacak bilgilerin tümevarımla elde edilebileceğini öne sürmüştür. Böylece Bacon, bilimde yöntem sorununun önemini ortaya koymuş ve bilimlerin felsefeden ayrılma sürecinde etkili olmuştur.

Buna göre Bacon için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefede yeni bir disiplinin doğuşunu hazırlamıştır.
- B) Bilgi edinmede deney ve gözleme önem vermiştir.
- C) Bilimlerin felsefeden koparak özgür birer alan olmalarını sağlamıştır.
- D) Bilimin düzenli bir yol izleyerek bilgilere ulaşmasını savunmuştur.
- E) Dönemindeki egemen görüşlerden şüphe etmiştir.

6) Bilgiye ilişkin sorular üzerine filozoflar çok eski dönemlerden beri düşünmüşlerdir. Ama epistemoloji ancak Yeniçağ'da bir felsefe disiplini haline gelebilmiştir. Yeniçağ'da epistemolojinin temel bir felsefe disiplini haline gelmesinin en önemli nedenlerinden biri doğa bilimlerinin gelişimi olmuştur. Yine bu dönemin filozoflarının özellikle "yöntem" sorunu üzerine yoğunlaşmaları onların doğa bilimlerini bilgisel ve yönetsel bakımdan temellendirme gereksiniminden kaynaklanmaktadır.

Bu paragrafa dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Yeniçağ'da doğa bilimlerinin gelişimi bilgi felsefesinin temel bir felsefi disipline dönüşmesine katkı sağlamıştır.
- B) Filozoflar Yeniçağ'a gelene kadar doğa bilimleri gelişmediğinden bilgi üzerine düşünmemişlerdir.
- C) Yeniçağ'da filozoflar yöntem sorunu üzerine yoğunlaşmışlardır.
- D) Pozitif bilimlerin gelişimi Yeniçağ'da filozofların bilgi sorunu üzerine daha çok yoğunlaşmalarına yol açmıştır.
- E) Yeniçağ'da filozoflar, pozitif bilimleri bilgisel ve yönetsel bakımdan temellendirme gereksinimi içinde, yöntem sorunu üzerine yoğunlaşmışlardır.

7) Metodik şüphe, yanılğı ve önyargıları eleme yoluyla şüphe edilemez bir doğruya ulaşmak için her şeyden şüphe etmeye dayanır. Bu yolla kendinden hiç şüphe edilmeyen açık seçik bilgilere ulaşılır.

Descartes'in geliştirmiş olduğu bu yöntem aşağıdakilerden hangisini temellendirmek için kullanılmaktadır?

- A) Mutlak doğruya ulaşmak imkansızdır.
- B) Doğruyu yanlıştan ayırt edecek bir ölçüt yoktur.
- C) Şüpheli bir tavır sergilemek doğrulara ulaşmayı engeller.
- D) Hakikatın bilgisine ulaşamayacağından amaç her şeyden şüphe etmek olmalıdır.
- E) Kesin doğrulara ulaşmak için şüphe bir yöntem olarak kullanılmalıdır.

8) Spinoza'ya göre, insan doğanın parçasıdır, insan doğaya sırtını döndüğü an tutkularının esiri olur, tutkuların esiri olmak ise köleliktir. İnsan doğaya dönük yaşamalı, aklını kullanmalı ve zorunluluğunu bilmelidir. Ahlakta temel amaç düşünce ve akıl ile tutkuları yenmek olmalıdır. Böylece insan özgürlüğüne kavuşur ve mutlu olur.

Spinoza'ya göre insanın mutlu olmasının koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yarar sağlayan eylemde bulunması
- B) İnsanın kendisini tanıması
- C) Orta yolcu, ılımlı olması
- D) Sorumluluklarının bilincine varması
- E) Aklını kullanıp doğanın zorunluluğunu kavraması

9) Hobbes'a göre, insanların kendi arzularını tatmin etme peşinde koşması, yani bencil olması "herkesin herkesle savaş durumu"nu yaratır. Bir insanın diğerinden daha güçlü ya da kurnaz olabilmesi nedeniyle bu savaş durumunda "İnsan insanın kurdudur." Ancak insanlar akıllarını kullanarak uzlaşma yolunu arar ve barış için birbirlerine zarar vermeyeceklerini taahhüt ettikleri bir sözleşmeye girerler. Devlet de onları bu sözleşmenin şartlarına zorla uydurma gücüne sahip olan bir kurum olarak ortaya çıkar.

Bu parçaya dayanarak Hobbes'un devlet anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanın psikolojik yapısına ilişkin bilgilerden hareket ettiği
- B) Devlet olmadan insan hayatının emniyetsiz olduğunu savunduğu
- C) Devleti insanların oluşturduğu yapay bir kurum kabul ettiği
- D) Toplumun yaşamında barış için devletin gerekliliğini ileri sürdüğü
- E) Toplumsal kural ve düzenleri insanın özüne aykırı bulduğu

- 1) Ortaçağ'dan sonra Rönesans'ta belirgin bir biçimde ortaya çıkan tavır, Ortaçağ'da yalnız bir dekor olarak alınan doğa, Rönesans felsefesinde doğrudan doğruya, hem de büyük bir tutkuyla yönelilen sırlarla dolu bilinmeyen büyük bir doğa haline gelmiştir. Rönesans felsefesi, bilgiye susamışlığını öncelikle buradan gidermeye çalışacaktır.

Buna göre Rönesans felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğanın bilgisine inançla ulaşmaya çalıştığı
B) Kendini otoritelerin görüşlerini temellendirmeye adanmış
C) Doğanın gizemini çözüp bilme ve anlama ihtiyacını gidermeye çalıştığı
D) Bilgi elde etmede yalnızca akla güvendiği
E) Görüşlerinde Ortaçağ'ın etkisi altında kaldığı

- 2) Rönesans insanı, kişiliğini arayan bir birey olarak ortaya çıkar. Bu dönemin ilk başarısı, benliğini ve kişiliğini bulmuş insanı ortaya koymasındır. Rönesans insanı, hazır bilgilerle yetinmeyen, hem kendine hem de doğaya yeni bir gözle bakan insandır.

Parçadan hareketle, aşağıdakilerden hangisinin Rönesans insanında bulunması gereken özelliklerden biri olduğu söylenemez?

- A) Yeni bilgiler peşinde koşma
B) Kendini hazır bilgilerden sıyırma
C) Kişiliğini yenileme çabası taşıma
D) Dogmatik tavır sergileme
E) Kendini ve doğayı yeniden anlamlandırma

- 3) Bilim, Antik Çağ'da Yunanlı bilimlerin kanıtlama (ispat) kavramını geliştirmelerinden bu yana, 2500 yıldan beri aynı şekilde yapılmaktadır: Gözlem ve deneyler yardımıyla kuramlara (teorilere) ulaşmak, yine gözlem ve deneyle kuramları kanıtlamak.

Bilimin bu özelliğine uygun düşen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuramlar, onları ortaya koyan kişilerin subjektif yorumlarıdır.
B) Önemli olan yöntem değil, ulaşılan bulgunun işe yaramasıdır.
C) Gözlem ve deney, bilimsel bir araştırmanın hem başlangıç hem de bitiş noktasıdır.
D) Doğanın salt gözlemlenmesi olanaksızdır.
E) Bilimsel bulgular, bilim otoritelerince onaylandığında doğrulanmış sayılır.

- 4) Geometrinin ilke ve kuralları belirlenirken nasıl nokta, uzay, açı vb. temel kavramlardan hareket ediliyorsa hukuk normları da adalet, eşitlik, özgürlük, etik vb. temel kavramlara dayandırılmalıdır. Tarih boyunca, yapısı ve yönetim biçimi ne olursa olsun, her devlet hukuka gereksinim duymuştur. Bir devletin hukuk düzeni o devletin siyasi yapısının biçimlenmesinde etkilidir. İşte devletlerin hukuk sistemleri arasındaki farkı belirleyen de, yasa koyarken gerekli temel yaklaşımları hangi ilkelerden aldıkları ve o kavramları nasıl kullandıklarıdır.

Parçada hukuk ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Yaptırım gücünün artmasının gerektiği
B) Yönetim biçiminin belirleyicisi olduğu
C) Belli kavramları temel aldığı
D) Yapısının, dayandığı kavramlara göre değişebildiği
E) Her tür devlet oluşumu için gerekli olduğu

15. YÜZYIL - 17. YÜZYIL FELSEFESİ

- 5) Bacon'a göre, doğruyu aramanın ve bulmanın yalnızca iki yolu vardır. Biri doğrudan en genel aksiyomlara uçar, sonra doğruluğu söz götürmez sayılan bu ilkelerden alt düzey genellemelere iner. Diğeri ise duyu verilerinden, tikel olguların gözleminden yola çıkar, düzenli adımlarla üst düzey genellemelere ulaşır.

Bacon'un açıkladığı bu yöntemler sırasıyla aşağıdakilerden hangileridir?

- A) Analoji - Tümevarım
- B) Tümevarım - Analoji
- C) Tümdengelim - Analoji
- D) Tümdengelim - Tümevarım
- E) Analoji - Tümdengelim

- 6) Descartes, bilgiye sağlam bir temel bulmak için önce her şeyden şüphe etti. Buna şüphe edemeyeceği kesinlik ifade eden bir esasa ulaşincaya kadar devam etti. Düşündüğünden şüphe edemez duruma geldiğinde, kendi varlığının bilgisi olan "Düşünüyorum, o halde varım." yargısına ulaştı.

Descartes, bu düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadır?

- A) Kesin, açık seçik bilgiye ulaşmayı
- B) Doğru bilginin imkansızlığını göstermeyi
- C) Ahlaki mutluluğun kazanılmasını
- D) Tabiata hakim olabilmenin koşullarını belirlemeyi
- E) Her türlü bilginin eleştirilebilmesini

- 7) Spinoza'ya göre, tutkular içinde insan bir köle, düşünce durumunda ise özgürdür. İnsan özgürlüğe ancak bilgi ile ulaşabilir. Bilmek demek Tanrı'yı bilmektir. Tanrı'yı bilmek ise, var olan olarak algıladığımız her şeyin Tanrı'nın özünden doğduğunu bilmektir. Tanrı sevgisinden sonsuz bir mutluluk doğar. Ahlaklılık da bu evrensel Tanrı sevgisinde temellenir.

Spinoza'nın bu görüşüne temel oluşturan yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireysel arzular, bireyin bağımsız olmasını sağlar.
- B) İnsan, doğası gereğini güdülerini doyurmayı amaçlar.
- C) Ahlakta temel amaç aklın verdiği bilgiyle mutluluğa ulaşmaktır.
- D) Hazza ulaşmak insanın en temel eğilimidir.
- E) Bireyin eylemlerini belirleyen ölçüt toplumsal normlardır.

- 8) Hobbes, devletin var olmaması durumunda insan yaşamının nasıl bir hal alacağını açıklar. Ona göre "İnsan insanın kurdudur." Devlet var olmazsa insanlar birbirlerine zarar verirler. Bundan dolayı insanlar birbirlerine duydukları sevgiden dolayı değil de, birbirlerinden korktukları için toplumsal bir sözleşme ile bir otoriteye ya da hakeme başvururlar.

Bu bilgilere göre Hobbes'un devlet görüşünü aşağıdaki yargılardan hangisi yansıtmaktadır?

- A) Devlet, insanların ahlaki bakımdan olgunlaşmaları için bir araçtır.
- B) İnsan hayatında yönetimi gerektirecek zorunluluk oluşmamıştır.
- C) İktidar kaynağını, toplumu meydana getiren bireylerin ortak iradesinde bulur.
- D) Toplumsal düzen, insan doğasına aykırıdır.
- E) İnsan için ideal olan devlet, hukuk kurallarına dayalı olmalıdır.

- 1) Skolastik felsefe olarak adlandırılan Ortaçağ felsefesinin karakteristik bazı özellikleri vardır. Bu çağda genel olarak felsefe dinsel dogmaların etkisi altındadır. Fakat bu çağı belirli çizgilerle sınırlamak doğru olmaz. Çünkü Ortaçağ felsefesi kendi içinde Rönesansı ve aydınlanma felsefesinin temellerini de barındırır.

Bu düşünceye göre felsefi dönemler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefi çağlara damgasını vuran tek bir düşüncedir.
B) Bir felsefi dönem, çeşitli zıtlıkları ve bir sonraki felsefi dönemin düşüncelerini kendi içinde geliştirir.
C) Felsefi dönemler birbirinden kesin sınırlarla ayrılır.
D) Felsefe tarihi kendi içinde bölümlenmiş çağlara ayrılır.
E) Dinsel dogmaların etkisinde olan skolastik felsefe, ilkçağ felsefesiyle aynı sorunları ele alır.

- 2) Hümanizm, insan kişiliğine saygı gösterilmesini, insana yaraşır bir yaşama ve düşünme düzeyine ulaşılmasını ve bunun için gerekli siyasal ve ekonomik düzenlemenin gerçekleşmesini isteyen bir akımdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi hümanizmin özelliklerinden biri değildir?

- A) Laik bir düşünceye dayanması
B) Hoşgörülü bir anlayışa sahip olması
C) Her türlü bağınazlığa karşı olması
D) Hakları, etnik ayrımlara göre belirlemesi
E) İnsanı ön plana alması

- 3) 17. yüzyılda gözlenen bir dizi toplumsal ve ekonomik gelişme, pek çok bilim gibi fizik biliminin de sıçrama noktasını oluşturur. Bu yüzyılda Kepler "geometrik optiği", "Galileo "yer ve gök cisimlerinin aynı yapıda olduğunu", Huygens "ışığın dalga kuramını" ortaya koymuştur. Bu çalışmalardan yararlanan Newton fizik yasalarını tüm evrene yaymıştır. Einstein'in "genel ve özel görelilik kuramı" bu yasaları farklı boyutlara taşımıştır.

Buna göre bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bilimin ürünleri etkileşimli bir sıra izler.
B) Bilim sistematik ve düzenli bir etkinliktir.
C) Bilim neden - sonuç ilişkilerinin ürünüdür.
D) Bilim insanlığın ortak ürünüdür.
E) Bilim genel bir dünya görüşünü temsil eder.

- 4) Tüm bilim dalları, inceleme konusu olan olgular arasında bir bağıntı olup olmadığını araştırır. Bu bağıntıları genelleyerek dile getirmek ise bilimsel yasaların kapsamına girer. Örneğin, yerçekimi yasası, evrendeki her parçacığın diğer herhangi bir parçaya göre nasıl hareket ettiğini betimlemekte ve dağınık görünen pek çok olgu arasındaki yerçekimi ilişkisini özetlemektedir.

Buna göre yasaların bilimsel araştırmalardaki temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Araştırma sonuçlarını öngörme
B) Olguların denetlenmesini sağlama
C) Bulguları pratik yaşama uygulamaya
D) Olgular arasındaki düzenlilikleri ifade etme
E) Varsayımlardan kuramlar oluşturma

- 5) Sorunların bilimle çözülebilir olduğunu fark eden Francis Bacon, "Yeni Atlantis" adlı eserinde, bilime dayanan bir devleti anlatır. Bu devletin dış dünyayla hiçbir ilişkisi yoktur. Bir adada kurulmuştur. On iki yılda bir diğer ülkelere gemi yollayarak, bilim ve tekniğin ilerlemelerini getirir. Adada "Bilimler Hazinesi" adındaki örgüt, her türlü bilme ve araştırmayı düzenleyen merkezdir. Devlette sosyal adalet değil, bilgi temele alınmıştır.

Buna göre düşsel düzen arayışlarında bilimin önemli olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Bilimsel buluşları diğer toplumlara karşı bir güç olarak kullanmak istemeleri
B) Toplumsal sorunların giderilmesinde nesnel bilgilerin öneminin anlaşılması
C) Bütün dünyayı gelecekte yönetebilecek bir yetkinliğe sahip olmaya çalışmaları
D) Düzenin devamlılığı için eğitilmiş bireylere ihtiyaç duyulması
E) Ütopya adasında yaşayan insanların beklentilerine öncelik verilmesi